

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

18

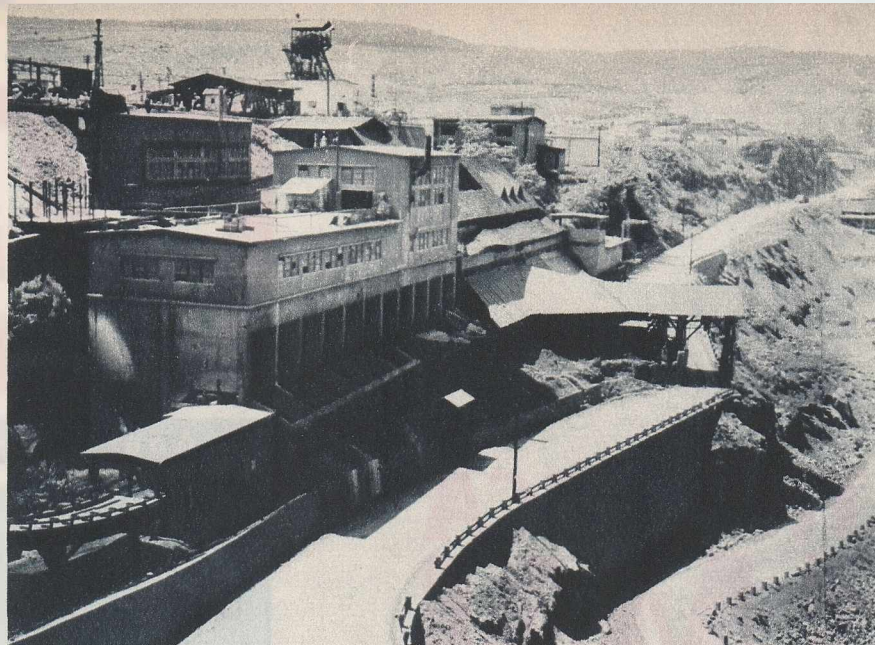
Anul XIV nr. 18 (518) — 1 Mai 1965

TRĂIASCĂ 1 MAI

ZIUA SOLIDARITĂȚII
INTERNAȚIONALE
A OAMENILOR MUNCII!

1 MAI: întregul popor raportează NOI VICTORII ÎN MUNCĂ

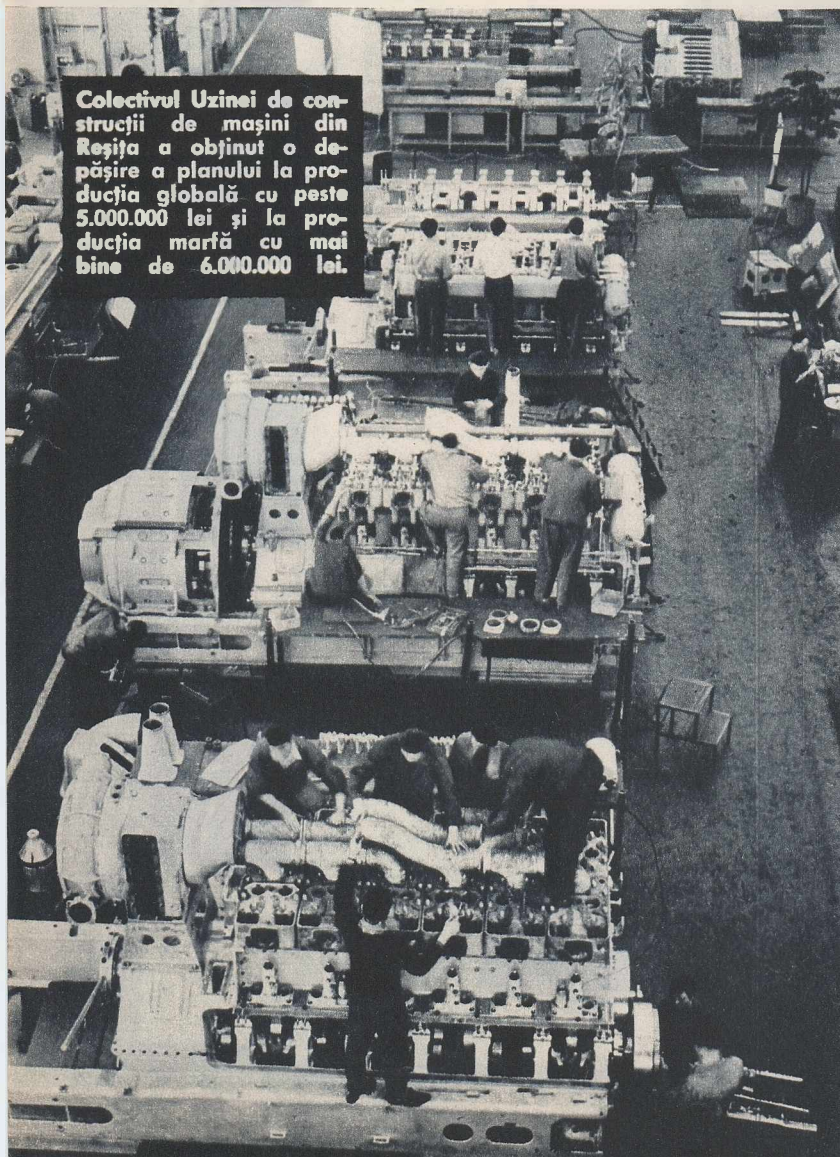
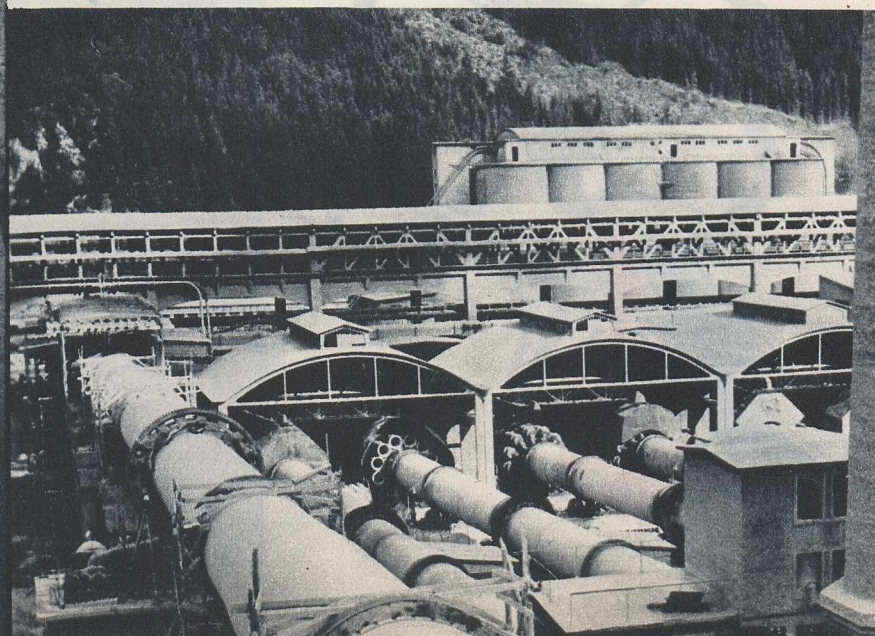

De la începutul anului și pînă acum muncitorii, inginerii și tehnicienii exploatărilor miniere Teliuc și Ghelar au obținut importante realizări în îndeplinirea planului și a angajamentelor. Ei au extras peste prevederile planului 27.700 tone și, respectiv, 4.600 tone de minereu.

Și oamenii muncii de pe ogoare întâmpină ziua de 1 Mai cu noi succese în muncă. Obiectivul nr. 1 al strădaniilor lor în această etapă este încheierea cu succes a campaniei de însămînțare a porumbului. În fotografie: la Cooperativa agricolă de producție din Dărăști-Vlașca, regiunea București, în timpul semănatului porumbului.

Cimentistii de la Bicaz au produs peste prevederile planului 9.700 tone de ciment și 25.000 mp plăci de azbociment, depășindu-și în felul acesta angajamentul luat în cinstea zilei de 1 Mai.

Colectivul Uzinei de construcții de mașini din Reșița a obținut o depășire a planului la producția globală cu peste 5.000.000 lei și la producția marfă cu mai bine de 6.000.000 lei.

În cinstea zilei de 1 Mai, uzinele „Vulcan” din București au realizat o depășire a prevederilor planului cu circa 2.000.000 lei la producția globală, obținând totodată peste 1.000.000 lei economii.

Succese importante au dobândit și muncitorii Fabricii de țevi din Roman. Ei au produs până acum peste plan 1.362 tone de țevi, 20 tone oțel electric și 4.000 mc de oxigen.

Forestierii din regiunea Suceava au obținut în cinstea zilei de 1 Mai o depășire a planului producției globale cu produse în valoare de 16.000.000 lei și o depășire a planului producției marfă cu 11.800.000 lei.

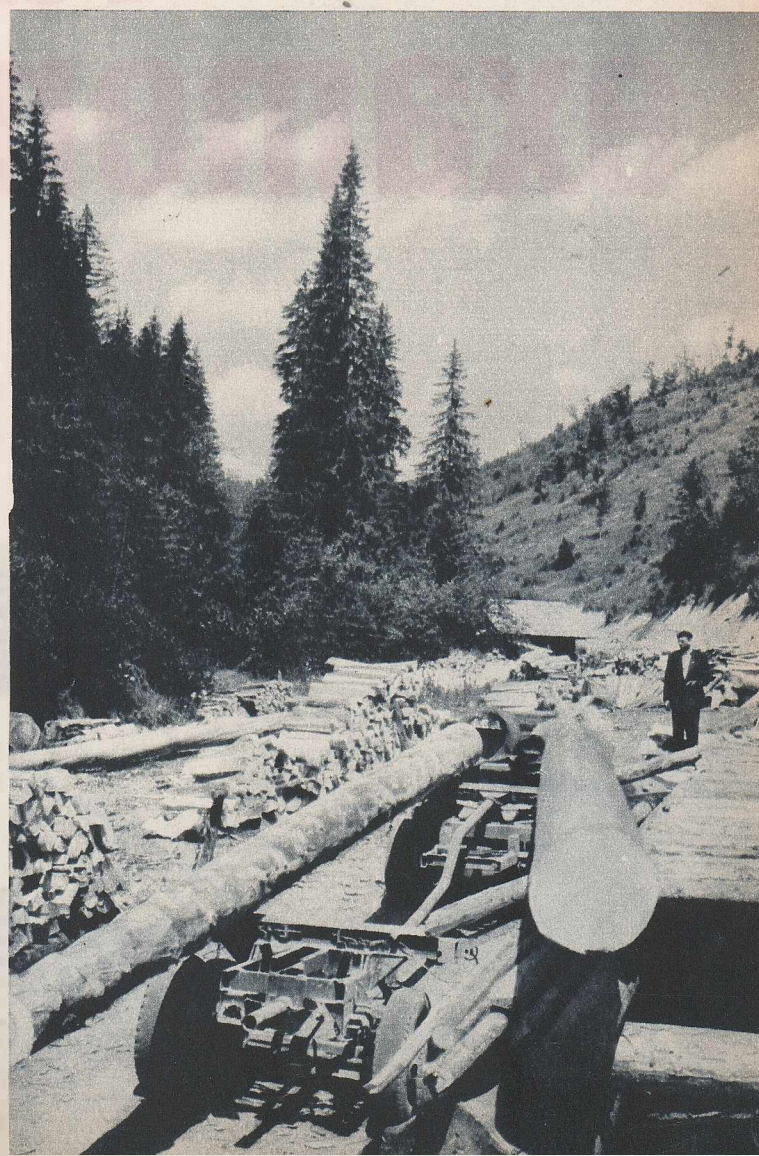
Astăzi poporul român — alături de milioane și milioane de oameni ai muncii de pe întreg cuprinsul globului — participă la tradiționala sărbătoare a lumii muncitoare: ziua de 1 Mai. Ziua solidarității internaționale a celor ce muncesc cu brațele și cu mintea a fost întâmpinată de cetățenii țării noastre cu mult entuziasm. Însuflețiți de istoricul eveniment din viața partidului și poporului nostru — apropiatul Congres al P.M.R. — nenumărate colective de muncă de pe întreg cuprinsul țării au raportat îndeplinirea înainte de termen a tuturor angajamentelor luate pentru prima etapă a întrecerii socialiste, ziua de 1 Mai.

Remarcabile succese obținute în toate domeniile de activitate, preocuparea permanentă pentru respectarea directivelor partidului privind îmbunătățirea calității produselor, realizarea tuturor sortimentelor la un înalt nivel calitativ, creșterea producției și productivității muncii, realizarea de însemnate economii — iată concretizarea elanului creator al oamenilor muncii.

Astfel, colectivul uzinei bucureștene „Timpuri noi” a anunțat realizarea înainte de termen a angajamentului de a depăși producția globală cu 740.000 lei. Cimentarii Bicazului au raportat de asemenea că, față de angajamentele luate, ei au trimis șantierelor de construcții, peste prevederile planului, 9.700 tone ciment și 25.000 mp plăci de azbociment. De la exploatarile miniere Teliuc și Ghelar ne-au sosit alte știri: luptând pentru depășirea planului și a angajamentelor luate, muncitorii, tehnicienii și inginerii de aci au extras peste plan 27.700 tone și, respectiv, 4.600 tone de minereu. Iată și o altă știre, raportată de forestierii regiunii Suceava: în cinstea zilei de 1 Mai s-a realizat o depășire a planului de 16.000.000 lei la producția globală și de 11.800.000 lei la producția marfă.

O muncă susținută se desfășoară și pe ogoarele patriei. Folosind din plin zilele și orele bune de lucru, oamenii muncii din unitățile agricole socialiste își intensifică eforturile pentru încheierea la termen a campaniei de primăvară.

Astăzi, o dată cu mulțimea revărsată pe străzile înveșmântate în haine de sărbătoare, nenumărate placarde, înscrind angajamentele și succesele obținute în producție, anunță încheierea cu succes a primei etape a întrecerii socialiste, precum și hotărârea fermă a cetățenilor patriei noastre de a întâmpina cu efort sporit, cu noi și noi succese în muncă, cel de-al IV-lea Congres al partidului.

▲ Colectivul de concepție și proiectare de la I.P.M.A.: ing. Ștefan Mladoveanu, ing. Pavel Babiciu și ing. Alexandru Pleșoianu.

Reușit la examen

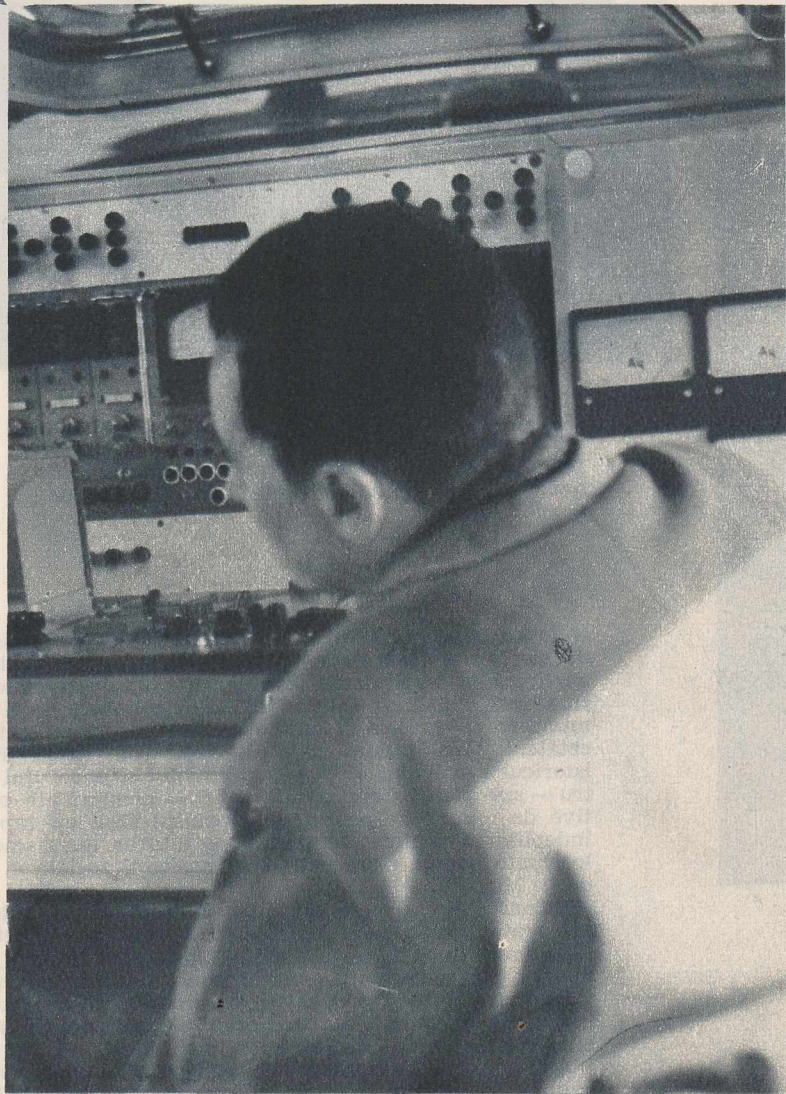
Primăvara anului 1965 nu au anunțat-o în satele noastre numai ghiociei. I-au făcut cunoscută prezența, undeva pe aproape, și alt fel de vestitori. I-ați zărit și dv., iubii cititori, când în goana acceleratului ați urmărit cu privirea rampele de defilarea unui tren de marfă. Un călător — mecanizator sau inginer agronom — v-a dat pe loc o explicație:

— Sînt noile mașini de semănat ... SPC-6. Noi mergem la un instructaj organizat special pentru cunoașterea modului de exploatare a acestei mașini.

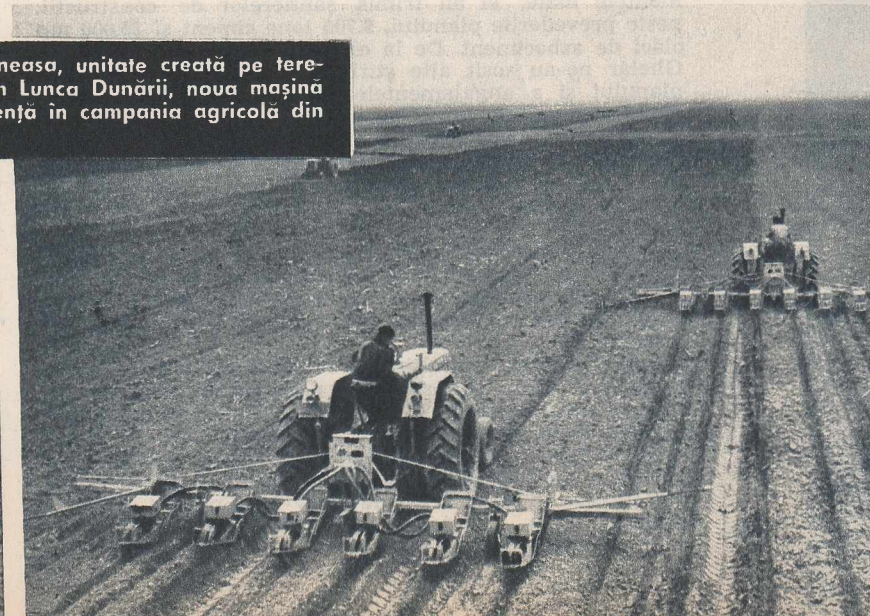
Biografia lui SPC-6, drumul pe care l-a străbătut această mașină de la proiectare pînă în momentul în care mecanizatorii din stațiunile de mașini și tractoare și din gospodăriile agricole de stat i-au făcut „examenul producției” este foarte in-

teresantă. S-ar părea că dru acestei mașini de la A la Z lipsit de elementul spectaculos, are nimic — sau aproape nimic care să intereseze pe un neini Geneza și traiectoria lui SPC-6 însă o adevărată demonstrație a tunității industriei noastre constante de mașini, a pretențiilor care le are azi agricultura socială și tocmai de aceea, sub acest aspect creația lui SPC-6 interesează egală măsură și pe cei care nu nici o contingentă cu prober agriculturii.

Să începem cu... începutul. Băneasa funcționează Institutul cercetări pentru mecanizarea agriculturii, ai cărui specialiști aduc o substanțială contribuție la lărgirea mei de mașini care se folosesc ogoare și în ferme, la perfecționarea tipurilor existente. În urma studiilor făcute aci s-a ajuns la concluzia

În gospodăria de stat Băneasa, unitate creată pe terenurile redade agriculturii în Lunca Dunării, noua mașină și-a semnat actul de prezență în campania agricolă din primăvara acestui an.

semănătorile aflate în dotare (chiar ultimul tip 2 SPC-2) nu corespund întru totul nivelului actual al dezvoltării agriculturii. Se simțea nevoia să se realizeze un tip nou de semănătoare, cu o productivitate mai mare pe hectar, care să execute lucrările mai cu precizie și să permită mai multe întrebuințări.

Problema nu era ușor de rezolvată. Nu era vorba de perfecționarea unui tip de semănătoare existent, ci de realizarea unei mașini cu totul noi. A urmat perioada de cercetări, de căutări creatoare.

La întreprinderea de proiectare și rototipuri de mașini pentru agricultură (I.P.M.A.) din Otopeni s-a creat un colectiv de concepție și proiectare. Încet-încet a început să se contureze pe hîrtia de calc viitoarea mașină. Abia acum, în atelier, s-a putut trece, pe baza planurilor elaborate, la crearea prototipului. Tot ce

au gândit cercetătorii și proiectanții se realiza, cu mîgălă, de mîinile iscusite ale muncitorilor și ale maștrilor.

Într-o bună zi, SPC-6 putea fi admirat „în carne și oase”. De fapt nu era o singură mașină, ci... mai multe. SPC-6, așa cum era conceput, putea fi folosit atît la semănatul diferitelor plante prășitoare, cît și la administrarea, concomitent cu semănatul, a ierbicidelor și a insecticidelor lichide. Mai mult decît atît, montîndu-se pe bara transversală a semănătorii secțiile unui cultivator, se realiza o mașină cu rolul de a afina pămîntul.

Dar biografia lui SPC-6 nu s-a încheiat prin realizarea prototipului. Mașinile create de întreprinderea din Otopeni a Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini nu puteau trece în producție de serie fără a fi supuse unui exigent examen. Sta-

țiunea de încercare și omologare a mașinilor agricole (S.I.M.A.) de la Moara Domnească a fost primul popas. Într-un laborator s-a amenajat un stand de încercare. Aici, cîteva prototipuri ale lui SPC-6 au fost puse să semene porumb în... nisip. Lucrările efectuate erau filmate cu ajutorul unui dispozitiv cu celulă fotoelectrică montat pe unul din distribuitorii secțiilor de semănat. Pe peliculă se înregistra, cu cea mai mare precizie, cîte boabe au fost semănate pe o anumită distanță.

Abia după aceste probe colectivel de experimentare condus de ing. Florin Pîntoiu a pus mașinile să lucreze în condiții normale de exploatare. Pe terenul de care dispune stațiunea, mașinile au trecut încă o verificare, de data aceasta cu examinatori... invizibili. Ei se găseau într-un microbuz pe care s-a montat un laborator de măsurători tensiome-

existent, avea o productivitate zilnică la hectar de aproape două ori mai mare, necesita o cantitate de sămînță (pentru a realiza pe hectar o densitate de circa 40.000 de plante) la porumb cu 11 kg, iar la floarea-soarelui cu 8 kg la hectar mai puțin.

Cu „certificatul în mînă” SPC-6 și-a făcut intrarea la uzina „Semănătoarea” din București. Aici, s-a trecut de îndată la asimilarea în producție de serie. Pentru aceasta, un colectiv de specialiști a lansat documentația de fabricație, a pregătit sculele, dispozitivele și verificatoarele necesare, a organizat însușirea temeinică, pînă la ultimul om din echipă, a noii tehnologii. Și primele mașini fabricate au format mult așteptata „serie zero”. În vederea producției de serie a noii mașini agricole s-au luat din timp mă-

De la pupitrul de comandă al laboratorului mobil, ing. Ion Erhan de la S.I.M.A. verifică modul de comportare a mașinii pe teren.

La uzinele „Semănătoarea” se face montajul general al primei serii de mașini agricole SPC-6.

trice, legătura cu mașina agricolă făcîndu-se cu ajutorul unui cablu multifilar. De aici, de la pupitrul de comandă al laboratorului mobil, se urmărea modul de comportare al semănătorii, se realizau diagrame privind precizia căderii boabelor din dispozitivul distribuitor al mașinii.

Emoțiile „elevilor” nu s-au încheiat nici aici. Pentru a se putea cunoaște modul în care se vor comporta în diferitele condiții de sol, cîteva prototipuri au fost trimise să lucreze la gospodăriile agricole de stat Roseți, Afumați, Minăstirea, pe ogoarele Cooperativei agricole de producție de la Dichiseni, la Baza experimentală agricolă Fundulea.

Abia acum, după atîtea verificări minuțioase, SPC-6 a primit certificatul care-i deschidea calea liberă spre ogoare. În el se specificau cîteva date deosebit de grăitoare: în comparație cu tipul de semănătoare

suri de organizare a liniilor tehnologice, s-au precizat angajamentele, pentru ca într-un timp scurt un mare număr de semănători să ajungă pe ogoare. Și cuvîntul luat a fost respectat. Pentru prima dată, în această campanie agricolă de primăvară, a fost prezentă, în marea bătălie a însămînțărilor pentru a pune bazele unei recolte bogate de porumb, floarea-soarelui și sfeclă de zahăr, semănătoarea de precizie, pneumatică, purtată SPC-6 — așa cum se specifică în actele de naștere ale noii mașini.

Spuneam că SPC-6 a vestit primăvara. Apoi am întîlnit sute de asemenea mașini — alături de alte tipuri existente — în plină acțiune. Mecanizatorii puneau doar în aceste zile de campanie agricolă bazele unor recolte bogate.

Ing. Th. MARCAROV
Fotografii de S. STEINER

Mai mult de 60.000 metri de conducte străbat și leagă între ele diversele secții ale Uzinei de alumina din Oradea.

BAUXITA ALUMINA ALUMINIU

Alb-cenușiu și strălucitor, ușor, ductil și malleabil aluminiul (supranumit încă acum o jumătate de veac „metalul viitorului“) nu amintește cu nimic caracteristicile fizice și mineralogice ale părintelui său legitim : zăcămintul de bauxită. Desprinderea metalului pur din roșiaticile lamele ale bauxitei cuprinde, în principal, trei etape : extragerea și o primă prelucrare a minereului, obținerea aluminei și, în sfârșit, transformarea acesteia în aluminiu propriu-zis.

Metalurgia aluminiului, întreaga ei istorie cuprinde în țara noastră doar o perioadă de câțiva ani, în răstimpul căroră au fost ridicate trei noi cetăți ale chimiei, au fost recrutate și calificate cadrele necesare, scriindu-se certificatul de naștere a celei mai tinere ramuri industriale românești. O dovadă mai mult decât grăitoare despre ceea ce înseamnă talentul, hărnicia și forța creatoare a minunatului nostru popor constructor al socialismului.

La început, așadar... au fost geolo-

gii. Ei au executat lucrări de prospec-tare și explorare în masivul de calcar jurasice și neocomiene din Pădure Craiului (Munții Apuseni), descoperind și punând în evidență rezervele de bauxită. Apoi, aici, în inima munților, a fost deschisă exploatarea minieră de la Slavu, iar câțiva kilometri mai departe, la Dobrești, a fost construită modernă instalație pentru spălarea bauxitei. Minerul extras călătorește prin podul aerian al funicularelor spre stația de spălare de la Dobrești, unde cele patru linii tehnologice ale întreprinderii

sigură o primă preparare a bauxitei, transformând-o prin măcinare în granule care, la rândul lor, purificate prin spălare, triate după dimensiuni etc. sînt încărcate automat în vagoane și expediate spre Oradea. Cele patru linii tehnologice pot precuza zilnic 1.200 tone de minereu. întreaga instalație a fost concepută și proiectată de specialiști de la Institutul de proiectări miniere și Institutul de cercetări miniere din cadrul Ministerului Minelor și Energiei Electrice. Utilajele și aparatura sînt, le asemenea, produse în țara noastră.

Uzina de alumina de lângă Oradea, cea mai mare unitate industrială din regiunea Crișana, se întinde pe o suprafață de 14 hectare. Pentru construirea ei au fost excavate aproape 300.000 mc de pămînt și au fost turnate circa 70.000 mc de beton. Modernele utilaje și construcții metalice instalate însumează 1.000 tone, din care 10.000 tone oartă inscripția: „fabricat în U.P.R.“ Ele reprezintă contribuția noastră în întreprinderi ca: „23 August”-

București, „Progresul”-Brăila, „Crișta roșie”-București, „Unio”-Satu-Mare etc. Cu ajutorul lor oamenii tinerei întreprinderi din Oradea vor putea produce anual 120.000 tone de alumina.

De la înfigerea primilor țărși pe șantierul uzinei de alumina s-au scurs doi ani de zile. Rînd pe rînd constructorii și montorii au părăsit marea întreprindere orădeană, lăsînd loc noilor salariați ai uzinei — inginerii, tehnicienii și muncitorii chemați să conducă complicatul proces tehnologic de producere a aluminei. Întreprinderea posedă o riguroasă evidență a cadrelor calificate în tot acest timp: 81 de hidrometurgişti au urmat cursurile de calificare la Oradea, 18 mecanici s-au calificat la Combinatul chimic Borzești, 200 operatori chimiști, laboranți, maiștri și ingineri au învățat sau și-au perfectat meseria la întreprinderi din Govora, Săsar și alte localități, iar 79 de muncitori, ingineri și tehnicieni s-au specializat la

uzine de aluminiu și alumina din străinătate.

★

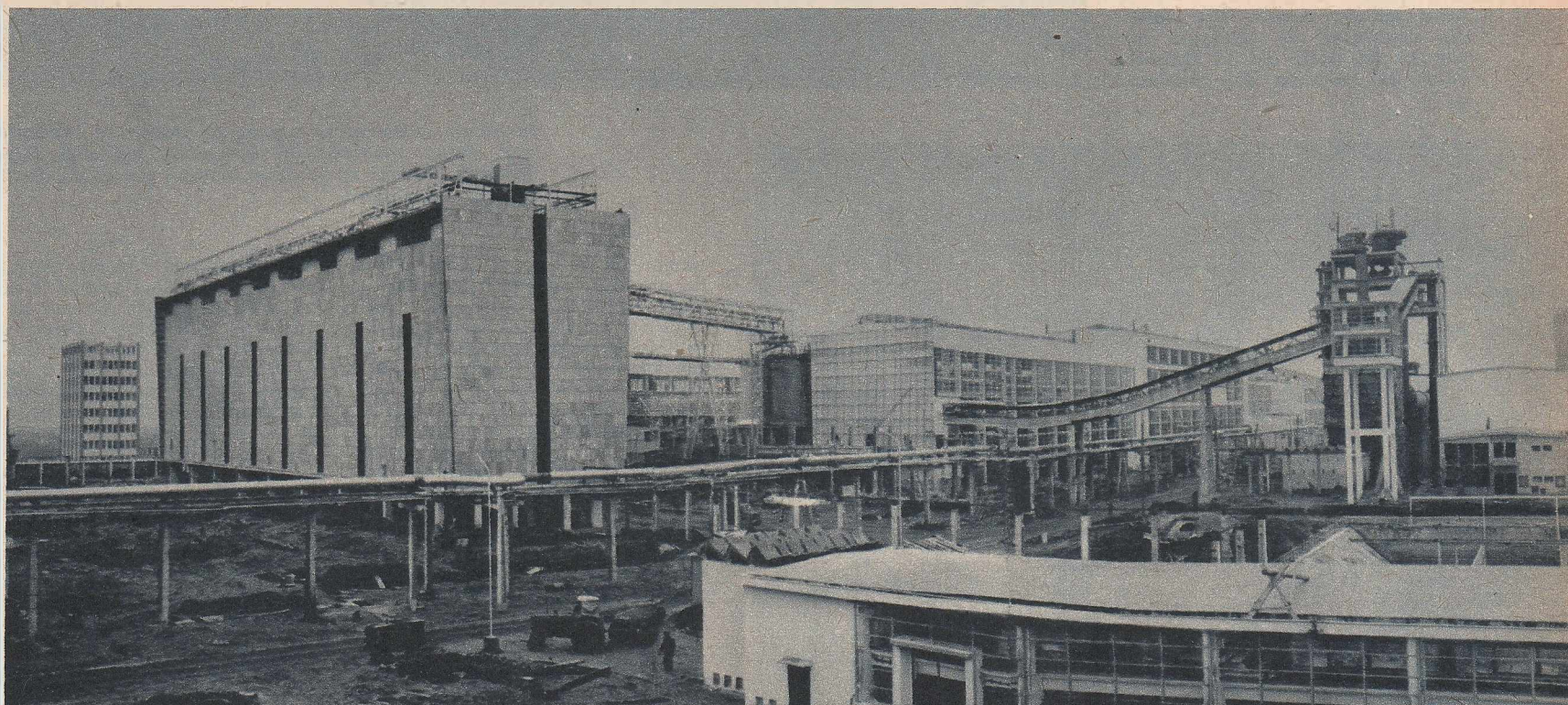
Desemnat să devină punctul terminus al marelui drum al aluminiului, Slatina a îmbrăcat, în timpul record de aproape un an și jumătate, veșmintă caracteristică localităților chemate — datorită industrializării socialiste — la o nouă viață, etalînd sub cerul vast al cîmpiei siluetele marelui combinat chimic. Aici, în cuvele secțiilor de electroliză, alumina de la Oradea se va transforma în bare și plăci de metal, materie primă pentru o nesfîrșită varietate de produse ale metalurgiei neferoase.

Pentru ca acest ultim capitol din biografia aluminiului românesc să înceapă a fi scris alt fel decît în proiecte și planșe ingineresti, Slatina a trebuit să fie mai întîi reședința unui vast șantier. Și astăzi se mai rotesc încă pe deasupra clădirilor de beton de zeci de metri înălțime și — unele din ele — de sute de metri lungime, brațele metalice ale macaralelor-turn. Și astăzi mai pot fi întîlniți, printre schele, construc-

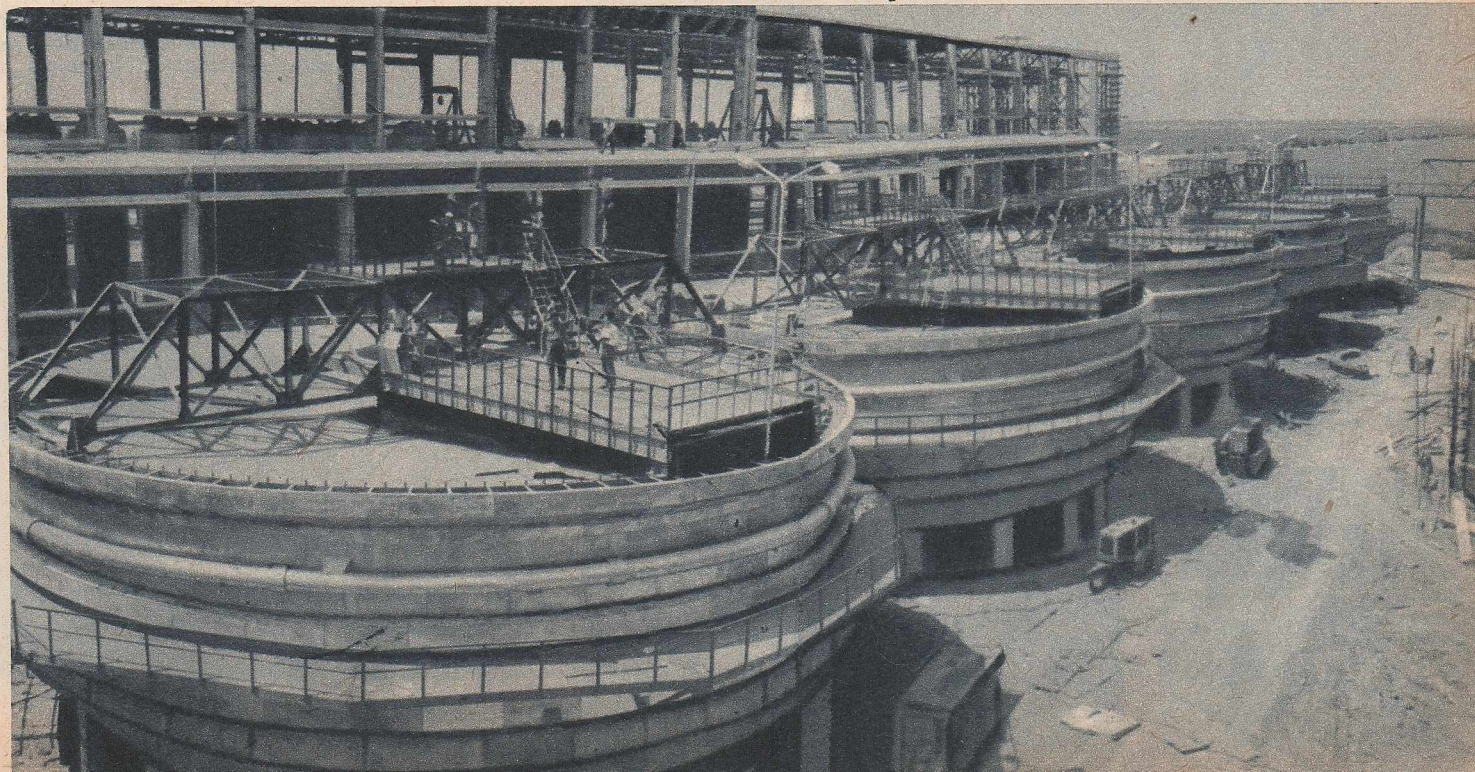
torii care au plantat piatra de temelie a combinatului de aluminiu. Dar șantierul e pe cale de a-și începe retragerea armatelor de excavatoare, buldozere, macarale, betoniere, își numără cu alte cuvinte ultimele zile de existență, ceea ce înseamnă că „beneficiarului” i-a venit rîndul să se instaleze temeinic în incinta noii cetăți industriale. În aceste zile de intensă febră constructivă, cînd montajul utilajelor de la secțiile de electroliză se apropie de termenul predării într-un ritm din ce în ce mai intens, datorită avîntului cu care colectivul de constructori au pornit la întrecerea socialistă în cinstea celui de-al IV-lea Congres al partidului, cînd probele unor instalații au și început, chimiștii așteaptă cu emoție ziua în care combinatul va lucra din plin. Totul e impresionant. Turnul de pastă, cu platformele sale supraetajate, conținînd peste 600 tone de utilaje ce vor fi dirijate de un

**L. MAIOR
N. RĂDULESCU**

(Continuare în pag. 8)

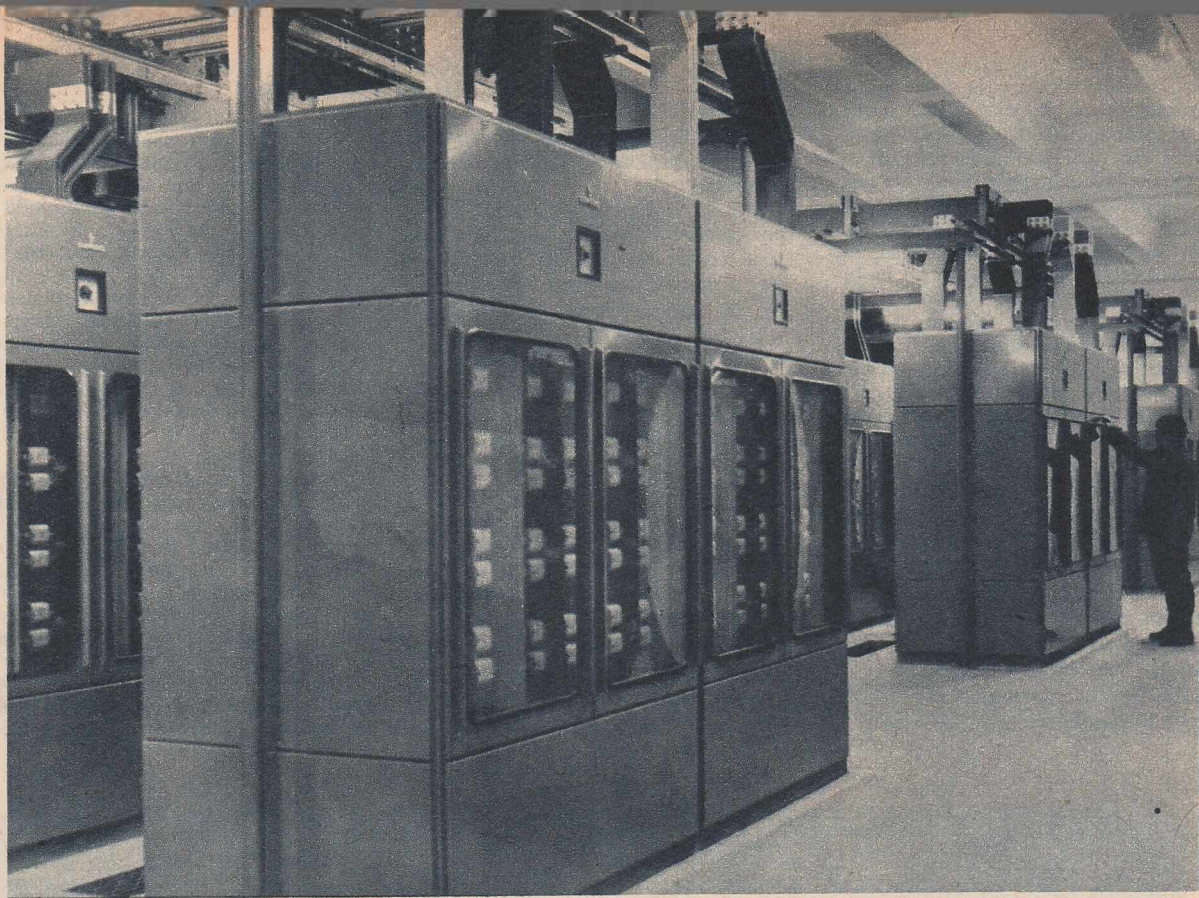
▲
Vedere generală
a Uzinei de alumina
din Oradea.

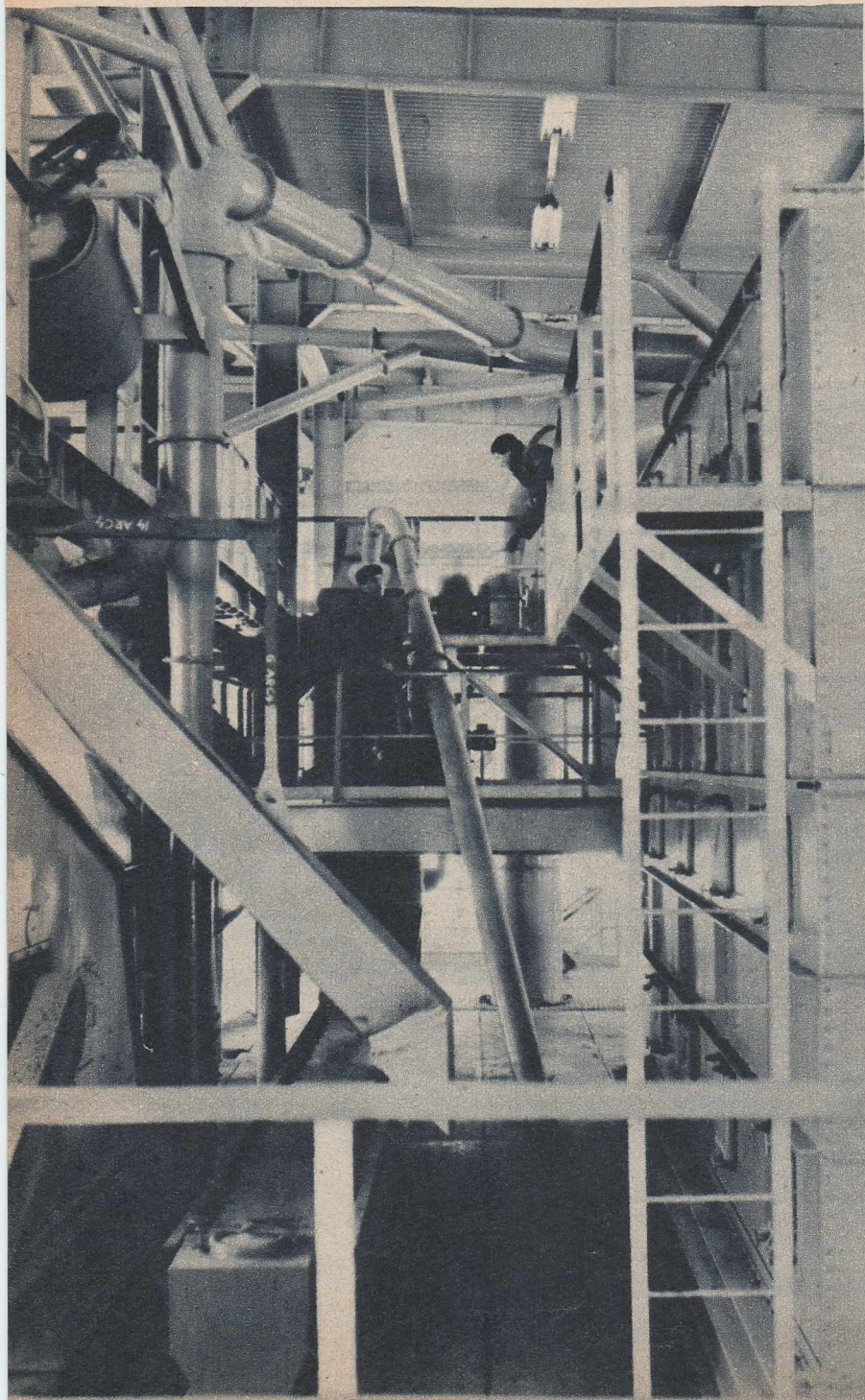
▶
Curtea interioară
a uzinei. Se văd
rezervoarele în-
groșătoare de ma-
re capacitate.

BAUXITA ALUMINA ALUMINIU

Acest labirint metalic face parte din complexul de agregate al turnului de pastă de la Combinatul de aluminiu din Slatina.

Seția de redresori se supune cu docilitate comenzii unui singur operator (în fotografie inginerul Eugeniu Nemeth). De aici se va dirija întregul proces de electrificarea a. aluminiului.

Un singur om de la un pupitru central de comandă, domină împrejurimile. Cele două hale de electroliză, având fiecare o lungime de peste o jumătate de kilometru, ascund, sub bolțile lor, lungi șiruri de cuve metalice în interiorul cărora se va petrece procesul propriu-zis de separare a aluminiului din oxidul acestui metal cu ajutorul curentului electric. Și stația de redresori este gata. Aici toate operațiile sînt automatizate, nefiind nevoie, în timpul funcționării, decît de serviciile a doi operatori, fapt ce apare cu atît mai important cu cît stația ocupă în cadrul combinatului locul creierului dintr-un organism viu.

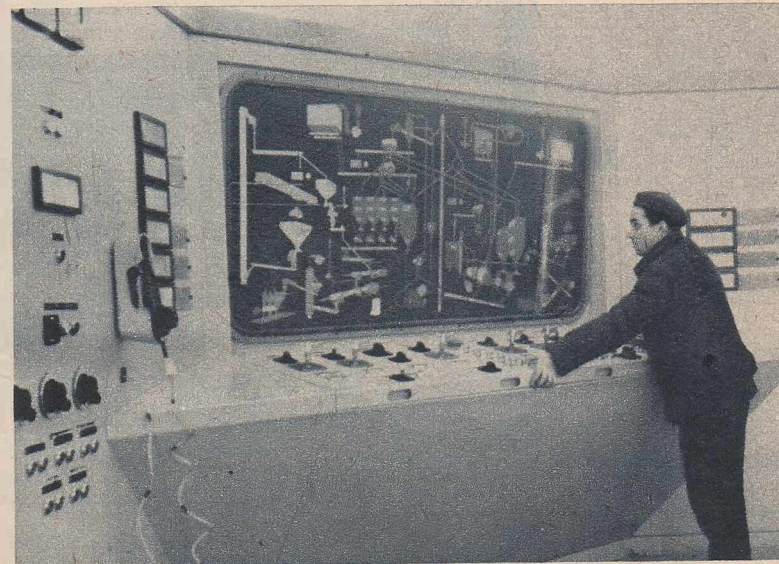
În sfîrșit, mulțimea clădirilor-anexe — depozitele, garajul de electrocărare, centrala termică, incintele administrative etc. — completează,

fiecare cu forma, dimensiunile și importanța sa, tabloul general al acestei cetăți industriale. O dată cu trecerea în producție a obiectivului industrial de pe malul Oltului va deschide o nouă etapă în viața acțiunii de valorificare superioară a bogățiilor țării, inițiată și condusă de partid, se va trece, pe o bază industrială adecvată, la sporirea vitorului pe care o reprezintă rezerva noastră.

Aluminiul, acest metal al viitorului, cum a fost denumit, a imprimat orașului de altădată amprenta unei radicale înnoiri, integrîndu-l în constelația industriei noastre socialiste ca pe o stea de primă mărime.

I. MAIO
N. RĂDULESC

Așa arată tabloul de comandă al turnului de pastă despre a cărei complexitate ne putem face o idee examinînd schema luminoasă din fața operatorului

ÎN ACELE ZILE DIN PRIMĂVARA LUL 1945, CÎND PE FRONTURI SE DĂDEAU BĂTĂLIILE HOTĂRÎTOARE PENTRU ZDROBIREA TRUPELOR HITLERISTE, ÎN MUNȚII CEHOSLOVACIEI ARMAȚA ROMÂNĂ, LUPTÎND ALĂTURI DE ARMAȚA SOVIETICĂ, ȘI-A ADUS CONTRIBUȚIA EROICA LA ÎNFRÎNGEREA DUȘMANULUI FASCIST.

Pe pământul Cehoslovaciei, ostași români și sovietici luptă cot la cot împotriva inamicului comun: armata hitleristă.

ZILE DE LUPTĂ ȘI VICTORII

Banska Bystrica, unul din frumoasele orașe ale Slovaciei scăldat apele Hronului, își înalță în irirea dimineții de 25 martie 15 acoperișurile multicolore căcerul alburii-albastru. Ostașii ietici și români coboriseră de munții vineți care înconjură o salbă Banska Bystrica, pentru zdrobi ultimele forțe hitleriste ibărite în oraș.

De două luni luptam cu dușunul prin munții Cehoslovaciei, ărîndu-ne pe creste și străbăd coclauri, strîngînd tot mai ilt cercul în jurul Bistriței, cum spuneam noi pe scurt marelui ș slovac.

Acum orașul era atît de aproape locul unde mă aflam, încît eam impresia că-i simt pulsul. teptam cu înfrigurare ordinul luptă. Și ordinul n-a întîrziat sosească.

— Vei ataca, trecînd prin surindere Hronul, cu o parte din meni pe bărci de cauciuc și cu ă parte pe podul de lemn pe re va trebui să-l smulgi din earele inamicului... Vei înainta oi spre calea ferată dintre satul ajer și orașul Banska Bystrica, icînd de-a lungul drumului de

fier. La căderea serii să fii dincolo de oraș...

Acesta era ordinul primit de la comandantul de regiment.

Legătura a fost restabilită...

Inceputul l-au făcut, ca totdeauna, tunurile artileriei grele, care azvîrleau tone de proiectile peste pozițiile hitleriştilor. Vedeam cum în față, dincolo de Hron, izbucneau vulcanii exploziilor. Mitrاليةle începuseră să latre mînios, țevile lungi ale tunurilor antitanc scui-pau, cu plesnituri scurte, asurzitoare, un foc năprasnic asupra cazemateilor și cuiburilor de rezistență nemțești. Vrajmașul rezista însă. Față de această situație, s-a luat hotărîrea să se încerce scoaterea din luptă a servanților de la tunurile și mitralierele dușmane. Instalați pe înălțimile apropiate, de o parte și de alta a șoselei, zeci de buni trăgători au primit ordin să neutralizeze cîte 3-4 servanți inamici de la tunuri și de la mitraliere.

Focul lor a fost eficient. În scurtă vreme două tunuri antitanc dușmane și două cuiburi de mitralieră amuțiră. Între timp, asupra punctelor de foc dușmane trăgea și

artileria noastră. Unul cîte unul cuiburile de rezistență fasciste erau reduse la tăcere.

Dar pozițiile inamice de pe celălalt mal încă nu erau scoase din luptă. Asupra infanteriştilor din compania căpitanului Modoiu, care coborau spre apele Hronului, se abăt看 grindina de oțel improșcată de dușman. Ei reușiră totuși să sară în bărci îndreptîndu-se spre malul opus.

Peste podul smuls din mîna fasciștilor trecu compania a 6-a, comandată de sublocotenentul de rezervă Dumitrescu. După ea a urmat compania a 5-a, apoi tunurile antitanc și aruncătoarele de mine. Pe malul celălalt alți oameni din batalion săreau din bărci prin coloanele negre ale fumului exploziilor. Cu primele subunități am ajuns și eu dincolo de Hron. Aparatul de radio nu mai funcționa: îl lovise o schijă. În urma noastră podul de lemn fusese făcut tîndări de bombardamentul artileriei grele hitleriste. Două din centralele noastre telefonice, una de pe un mal, alta pe celălalt, fuseseră și ele sfărîmate. Legătura cu regimentul era întreruptă.

La Banska Bystrica, Hronul se

transformase pentru noi într-o barieră care împărțise regimentul în două. Noi, cei trecuți peste apă, luptam din răspuțeri să „prindem” ceva teren de la inamic, să rupem cît mai mult din poziția lui și să-l împiedicăm să ne arunce înapoi în viltoare. Voiam să-i raportez comandantului de regiment despre situația grea în care ne aflam, să-i cer sprijin de foc, să-i arăt cum evolua situația noastră. Dar cum să rezolv toate aceste probleme din moment ce legătura cu regimentul era ruptă?

În timp ce căutam înfrigorat o soluție, am zărit prin fumul exploziilor cum, de pe malul unde se aflau ai noștri, un om cu o bobină de cablu în spate s-a aruncat în apă și se îndrepta spre noi. Era sergentul transmisionist Zidaru, care, înfruntînd focul inamic și curentul repede al apei, încerca trecerea unui fir telefonic pentru refacerea legăturii cu regimentul. Îl urmăream cum înaintează metru cu metru și-l încurajam cu voce tare, fără să-mi dau seama că nu mă poate auzi. După cîteva clipe, l-am văzut pe sfărîmăturile unei bărci. Apoi l-a învăluit un nor de fum.

(Continuare în pag. 10)

El reuși totuși să străbată apa cu firul după el. Ud pînă la piele a ajuns la mine desfășurînd bobina.

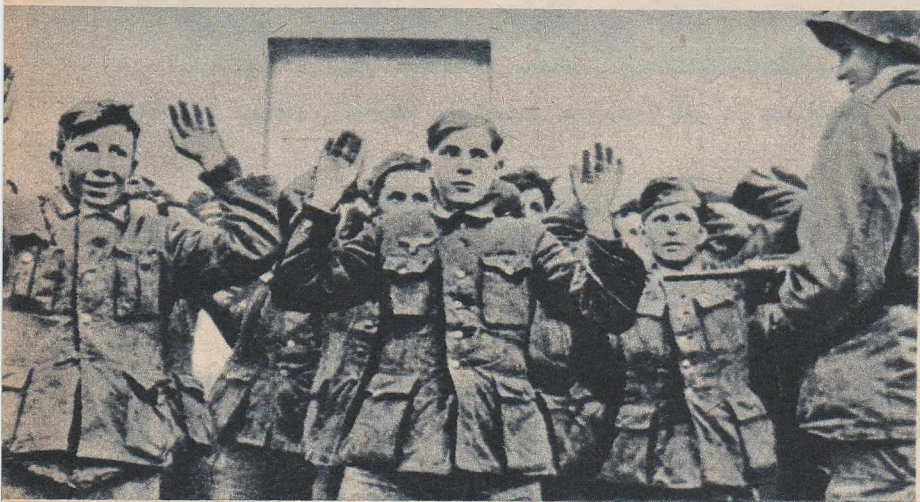
— Am refăcut legătura! — atîtu putu să rostească, după care a rămas întins cu fața în jos și cu bobina alături.

...Ne mișcam anevoie prin bălțile noroioase. Ne adăposteam în gropile afumate și uscate de fierbințele obuzelor explodate. Astfel am ajuns la calea ferată. Companiile a 5-a și a 7-a se îndreptau către primul grup de case, unde presupuneau că sînt fasciști. Un țiuț metalic mă făcu să mă afund într-o groapă. Obuzul a căzut în plin pe grupul de case. Pe căștile noastre se abătă, de acolo, o grindină din sfărîmături de cărămizi, schije și bulgări de pămînt.

Din norul de fum se ridicară doi oameni, apoi alții și alții. Lupta continua. Am sărit peste zidurile fumegînde ale caselor și am ajuns dincolo de ele, la linia ferată. Grupuri, grupuri de fasciști o rup-

O unitate militară sovietică în drum spre Berlin.

„Efectivele” mobilizate de Hitler cu puțină vreme înaintea capitulării, în nădejdea sa deșănțată de a întîrzia înfrîngerea inevitabilă: copii între 13-15 ani, făcuți prizonieri.

seră la fugă spre tunelul căii ferate.

Dinspre o fabrică ruinată și-au orientat tirul asupra noastră cîteva mitraliere inamice. Ne-am reorganizat cu repeziune forțele pentru a face față noii situații. O grupă de ostași s-a furișat printr-un șanț cu apă, înapoia unui gorgan, pentru a lovi în flancul acestor cuiburi de mitraliere pe care au reușit să le reducă la tăcere.

Companiile din primul eșalon reluară înaintarea prin salturi. Tot atunci au ieșit din grupul de case numeroși ostași care s-au alăturat cu urale companiilor din primul eșalon. Cine erau aceștia? Era efectivul companiei de pionieri care „dispăruse” în ajun. În a doua jumătate a nopții de 25/26 martie, compania de pionieri, înaintînd spre cărămidărie, ajunsese lîngă grupul de case. Încercînd să cerceteze împrejurimile și nedescoperind nimic, militarii români au început să intre prudent printre casele izolate. Ei au surprins o subunitate fascistă care se oprise acolo pentru a se odihni pe timpul

a primit ordin să coopereze cu pionierii români la deminarea șoselei.

...După cîtva timp pionierii noștri lucrau umăr la umăr cu cei sovietici la deminarea comunicației. Noi, românii, pe dreapta șoselei, iar tovarășii noștri de arme, pe stînga. După un timp, grupele noastre și cele sovietice s-au contopit. Ofițerii care le conduceau lucrau cot la cot cu ostașii. Deminarea înainta repede. S-a muncit fără răgaz, pînă spre seară. În amurg șoseaua Roznava-Ugorka era liberă.

Era a nu știu cîta oară cînd lucram cu ostașii sovietici. Și aceste momente ne-au rămas neșterse în minte. Ele reprezentau manifestarea concretă a permanenței și caldei tovarășii de arme româno-sovietice.

La căderea serii s-a mai prezentat un alt ofițer sovietic. Era comandantul unui pluton de cercetare. Ne-a comunicat că are ordin să coopereze cu patrulele noastre pe timpul nopții.

La ora 21, patrulele noastre și cele sovietice au plecat în incursiune. Pînă la ora 3 din noapte nu am primit nici o știre de la ele.

Așteptarea comandantului de batalion a fost lungă și plină de emoții. Și nu numai a lui. Din cînd în cînd întrebam la telefon: „Ce-i cu incursiunile?” Și tot de atîtea ori mi se răspundea: „Pînă acum nimic!”

În jurul orei 4, comandantul unității a ordonat: „Dacă pînă către ora 5 nu se primește nici o știre, să plece în incursiune și patrulele de rezervă.”

Dar n-a mai fost nevoie. Către ora 4,45 cercetașii sovietici s-au înapoiat, aducînd și prizonieri. Ei spuneau că i-au luat din culcuș și că „regretă” că le-au stricat somnul. „Unde o fi Constandoiu?, continuăram noi să ne întrebăm. El o fi făcut vreo ispravă?”

Dar iată că la ora 5 fără ceva apără și grupa lui Constandoiu. Și ei escortau cîțiva prizonieri care au declarat că în fața noastră se află un batalion inamic, întărit cu arma-

ment antitanc, instalat într-o poziție care are și unele lucrări de fortificație.

De comun acor

...La punctul meu de comandă îmi reamintesc, se luca de zor pentru pregătirea atacului. Între timp sosit la P.C. (cum îi zicem noi pe curtat punctului de comandă) că tanul Vasile Popescu. El raportă s-au prezentat doi ofițeri sovietici care vor să comunice ceva.

După cîteva clipe, cei doi ofițeri sovietici, însoțiți de căpitanul Popescu, sosită. Primul era căpitanul Zenoviev, comandantul batalionului 93 din Sectorul 54 fortificat sovietic. El era însoțit de o tînă cu gradul de locotenent, care făcea parte din același batalion.

Căpitanul sovietic m-a informat are ordin să coopereze cu Regimentul 34 infanterie pentru eliberarea localității Myto.

A urmat apoi un studiu amănunțit al hărții și o discuție pentru coordonarea acțiunilor viitoare.

După plecarea militarilor sovietici am chemat la punctul de comandă pe comandantul batalionului 2 și pe comandantul de companie. În cîteva cuvinte le-am prezentat situația care avea să acționeze și modul de cooperare cu batalionul căpitanului Zenoviev.

— Acum este ora 19,30 — le-am precizat, uitîndu-mă la ceas.

Și-au potrivit toți ceasornicul. Apoi am continuat:

— Acțiunea trebuie să înceapă la ora 21.

La ora 21 regimentul, cu batalionul 2 în eșalonul 1, a început în carea pe direcția cota 851-șosea și apoi în lungul comunicației către Hor. Jaraba.

După cîteva timp liniștea nopții a fost întreruptă brusc de cîteva explozii de grenade, însoțite de rîdăni de arme automate. Plutonul de cercetare, comandat de sergentul major Ciurea, deschisese în mod nepericulos focul asupra inamicului. În timp ce cobora panta, înainte de a atinge șoseaua, plutonul observase o subunitate de schiori hitleriști care se afla pe șoseaua Myto-Hor. Jaraba. Surprinși, hitleriștii au ripostat lent, după care s-au retras în grupuri. Pentru un moment pe cîmpul de luptă s-a așternut iar liniștea. După cîteva minute însă tăcerea a fost din nou tulburată de o explozie puternică, dinspre șosea. Ce se întâmplase? Un cercetaș din pluton trimis de sergentul major Ciurea ajungînd la șosea, dăduse peste baricadă. Vînd să înlăture obstacolul a călcat pe o mină care, făcînd explozie, i-a fracturat piciorul stînga.

Comandantul companiei 6 a trimis imediat o grupă de pionieri să cerceteze șoseaua. În jurul orei 22, tot detașamentul ajunsese la șosea. Către ora 22 plutonul comandat de sergentul major Ciurea, după o scurtă încăierare cu o patrulă mică, a pătruns în localitatea Jaraba. În acest timp s-au auzit explozii și explozii de mine, aruncătoare și grenade și în partea cealaltă a satului. Ostașii sovietici din batalionul căpitanului Zenoviev pătrunseseră și ei în localitate, la nord-est. Cîțiva hitleriști, surprinși în casă, au fost luați prizonieri.

Către ora 22,30, din centrul satului, de la școală, s-au tras rachete roșii cu cinci stele. Era semn prin care se anunța că fusese liberat întregul sat. După succesul obținut, cei doi comandanți de companii s-au felicitat reciproc. A urmat apoi o luptă de masă pentru consolidarea pe aliniamente atins.

Ion BOI
general maior în rezervă

EPISOADE DE LUPĂ DIN MUNȚII TATRA

...În timpul cînd pregăteam manevra Regimentului 34 infanterie, pe care-l comandam, s-a prezentat un

agent de legătură însoțit de un ofițer sovietic, care raportă că compania de pionieri pe care o comandă

FRUMUȘEȚI VECHI

Plutind asemenea unei închipuiri între apă și nori — cabana Bilea Lac din Făgăraș. ▶

FRUMUȘEȚI NOI

Este greu de stabilit cine a „întat” turismul. De când lumea, mîntenii au manifestat o curiozitate firească — sporită prin nece-
ăși materiale — de a vedea, de cunoaște, de a afla. Grecii și romanii călătoreau, de-
așîndu-se și „în afara interese-

lor lor profesionale” (după definiția de azi a turismului). Din fericire — adaugă istoricii și arheologii — căci descrierea Greciei făcută de un asemenea „turist”, Pausanias (sec. II e.n.), a devenit sursa lor majoră în alcătuirea topografiei monumentelor antice.

Byron le spune *peregrinări*; poetul romantic german Eichendorff vorbește de *drumurile unui pierde-vară*, așa cum Hogaș va cînta mai târziu *drumeția pe picioare proprii*. Dar cel ce a introdus pe continent termenul de *turism* (de la englezescul *tour*) a fost Henry Beyle, pe

care-l cunoaștem mai bine sub numele de Stendhal. „Memoriile unui turist” (apărute în 1839) povestesc o lungă călătorie cu diligența prin Franța.

A călători, a cutreiera, a drumeți,

(Continuare în pag. 12)

FRUMUȘETI VECHI FRUMUȘETI NOI

a colinda, a hoinări — multitudinea acestor noțiuni (în care diferențele minime de nuanță nu mai contează), prezența lor multiplă în toate limbile pământului — dovedește un ideal etern. A călători înseamnă a vedea departe, dincolo de ocolul restrâns al preocupărilor cotidiene. Fără a nesocoti domeniile obișnuite de activitate — bogate în mii de posibilități rodnice — trebuie să admitem că ceea ce se află dincolo de hotarele cunoașterii imediate incită curiozitatea, ne cheamă, ne ispitește ca tainicul miez al unei povești de dragoste. „Lungul nasului” este o expresie limitativă pe care turiștii au exclus-o din vocabularul lor.

Vastitatea universului nu îngăduie restricțiile de curiozitate. Dorul de ducă a pornit pe aripile tehnicii moderne. Omul asediază pas cu pas lumea materială descifrându-i, uneori cu jertfe dar și cu inedită plăcere, ecuațiile pline de necunoscute. Cîți nu s-au visat alături de Leonov ieșind din cabina cosmonavei? Cîți nu s-au visat cărînd măcar pioletul lui Tensing sau al lui Hillary în „înalta aventură” pe Ciomolungma? Cîți nu s-au visat pe pluta lui Thor Heyerdahl, pescuind dorade, sau măcar pe puntea traulerului „Constanța” alături de Radu Tudoran?

Dar înainte de a merge prea departe, să explorăm tărîmuri mai apropiate. Căci a porni la drum presupune un punct de plecare, un loc de start, cum ar spune sportivii.

Pe bună dreptate, totul ne îndeamnă azi la turism, dar mai cu seamă împrejurarea de a avea o țară frumoasă, dotată din belșug de natură, locuită de un popor vrednic, minunat în creațiile cu care a împodobit firea. Din zestrea ei fac parte podoabele cerului și munților, salbele apelor și ale mării, cununa pădurilor și a dealurilor. Peisajul pitoresc, comori și monumente,

construcții noi și orașe sînt în așa fel îmbinate, încît rar se află alte țări în Europa — și nu numai în Europa! — care să posede pe o lățime de numai 700 km, în zbor de rîndunică, de la Oradea la Mamaia, o varietate atît de mare de obiective turistice. Am putea adăuga la toate acestea aprecierile elogioase ale turiștilor străini sosiți în țara noastră într-un aflux crescînd, explicabil nu numai prin curiozitatea pentru frumusețile naturale, ci mai ales prin admirația pentru realizările României socialiste. În țara noastră ai cu adevărat ce vedea! Munți și ape, dealuri și cîmpii, păduri și poiene, marea și un fluviu grandios cu Delta lui unică, stațiuni balneoclimaterice și cetăți medievale, mănăstiri cu o arhitectură originală, orașe moderne și muzee valoroase, sate înstărite și un folclor bine păstrat, frumuseți cu care să umpli un „Baedeker” întreg, frumuseți pe care editura „Meridiane” nu le poate epuiza în planul ei pe cîțiva ani...

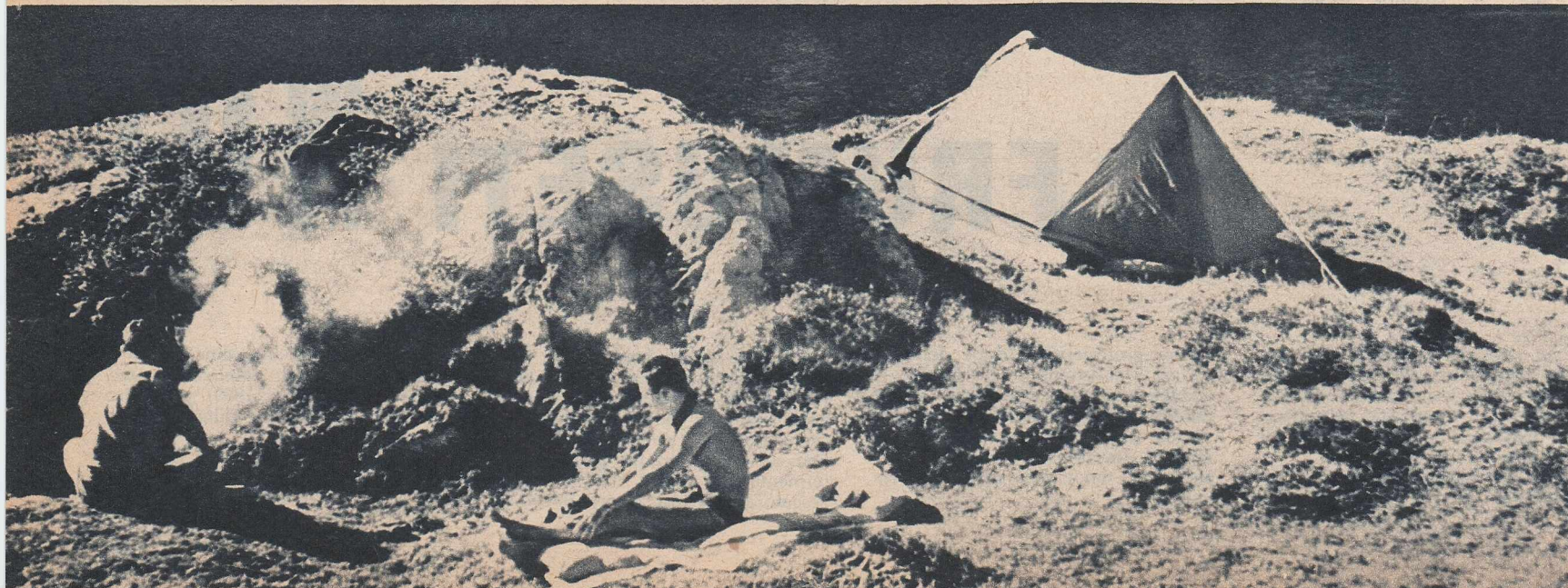
Sezonul mugurilor în floare ne îngăduie să vă punem cîteva întrebări. Ați pătruns vreodată printre ramurile de piatră ale Retezatului? Ați stat vreodată sub pologul de argint al unei nopți cu lună, așternut peste litoralul Mării Negre? Ați admirat vreodată frumusețile unice ale Voronețului și Suceviței? Ați suit vreodată prin pădurile și tăcerile pietrificate ale marilor piscuri făgărășene? Ați închinat vreun concediu împărăției caprei negre și a șoimului din țării? Ați cules vreodată cu mîna proprie un bujor de munte sau o gențiană? Ați mîngîiat vreodată beteala unui torent zburdalnic spinzurat de-o ripă? Ați pîndit vreodată, în abureala zorilor, prima filfîre de aripă a pelicanilor din Deltă?

Dacă n-ați făcut toate acestea și încă altele, dacă n-ați săvîrșit decît o parte din ele, porniți la

Frumuseți vechi, frumuseți noi la Bicaz.

Ați gustat vreodată tihna cortului incomod și a cinei înfiripate — fără aragaz — pe un foc de găteje?

drum! Cunoașteți-vă țara, cu tot ce are ea mai frumos și mai bun, cu ce a hărăzit-o natura și cu ce i-am adăugat noi, cu minile noastre! Vă așteaptă, la capătul drumului, ba încă pe parcurs, desfătarea pe care o simte peisagistul în fața răsăritului de soare la mare sau sub semeța oblaudire a creștelor înzăpezite. Vă așteaptă, ici și colo, muta admirație în fața monumentelor pe care ni le-a păstrat istoria sau natura. Vă așteaptă, peste tot, orgoliul măsurat al coautorului la durarea noului peisaj social. Fiindcă lacul de la Bicaz — de pildă — în care și oglindește fruntea bătrînului Ceahlău nu mai este înfăptuirea naturii ci a omului zilelor noastre după cum, în întrecere parcă cu natura, omul este cel ce a adăugat frumuseți noi, de sticlă și beton, litoralului,

a împlinit cu liniile noi și zvelte ale blocurilor-turn pitorești așezări ca Brașovul sau Piatra Neamț ori dă noi valori turistice tradiționalelor frumuseți naturale ale Văii Argeșului sau Porților de Fier.

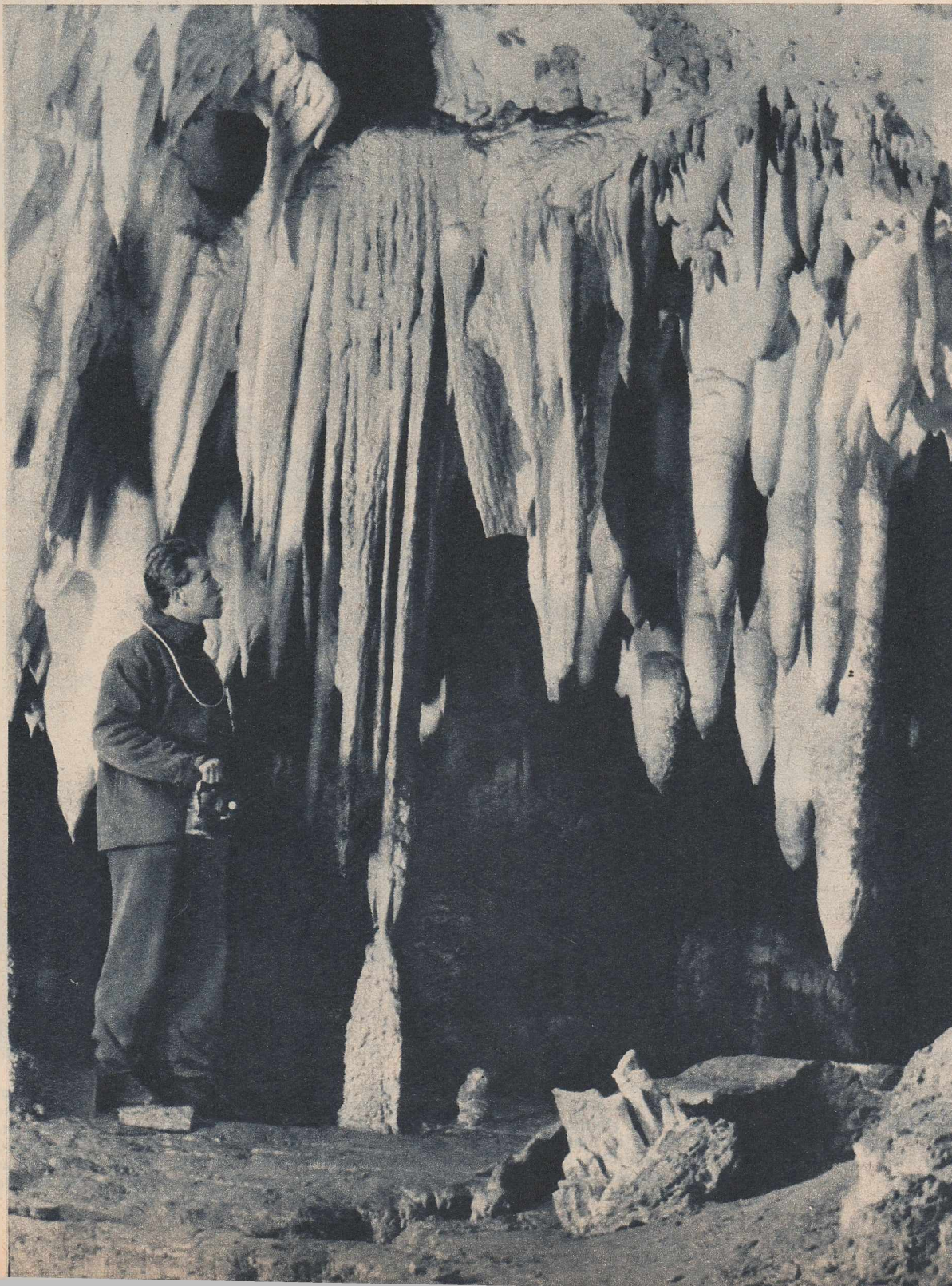
Nu-i vorbă, Dhaulagiri, Annapurna, Ucayali, Kilimandjaro sună exotic, ca o chemare tainică dar îndepărtată. Cuvinte mult mai apropiate, originale în varietatea și asonanța lor (cum le-a numit maestrul Argezi) trebuie să ne spună însă și mai mult: Izvorul Muntelui, Peleaga și Păpușa, Scărișoara și Ponorul, Semenicul și Almașul, Gîrbova și Clăbucetul, Bilea și Viștea, Rarăul și Duruitoarea, Gutâul și Prislopul — un pomelnic nesfîșit, dar drag nouă tuturor. Căruia i-am putea adăuga, cu tot atîta căldură: Borzești și Săvinești, Năvodarii și

Victoria, Bicazul și Argeșul, Galațiul renăscut sau Suceava nouă.

Mărturișiți: de cînd n-ați mai pus mîna pe o carte de geografie a patriei după terminarea școlii? Încercați s-o faceți și nu veți regreta. Sau — și mai ușor — înscrieți-vă la prima excursie. Turismul e astăzi cel mai bun vehicul pe căile geografiei. Și nu numai atît. Dintr-o activitate pasivă, contemplativă, ca pe vremuri, turismul a devenit azi un factor activ, educator, mobilizator, căci cu fiecare pas orizontul drumetilor se lărgeste, sufletele lor se îmbogățesc, crește pofta lor de muncă. Iar la capătul cărărilor niciodată încheiate, răsplata e simțămîntul cald, plăcut, înălțător, al dragostei sporite de patrie!

V. BĂNCIULESCU

Arhitect — natura; beneficiar — omul cu multiplele lui nevoi de frumos.

Microfoleton

STAȚIILE

— A! Ce faci aici Costică? Te-am zărit de departe și m-am grăbit să te salut și să mai schimb vreo două vorbe cu tine. Dar ce contempli cu aerul așa enigmatic? Îți place blocul de vizavi?

— Nu, dragă! — i-am răspuns oarecum contrariat. Pur și simplu aștept autobuzul 33.

— Ce aștepti? — făcu amicul meu cu o figură veselă.

— Autobuzul.

— E bună! — și rîse cu poftă.

— Cum e bună?

— În sfîrșit, dacă spui tu. Mie îmi pare bine că te văd. Mai putem depăna amintiri. Altfel poate nu aveam prilejul...

După vreau sfert de oră de conversație, amicul meu îmi puse brațul pe umăr:

— Ei acum pot să-ți arăt. Stația e acolo, la vreo treizeci de metri mai înainte.

— Cum asta? Păi ieri dimineață cînd am trecut pe aici...

— Ehe! Ieri! Azi, e acolo! Salutare.

La cîteva zile, umblînd prin Cotroceni după treburi, am ajuns în fața Facultății de științe juridice. Unul după altul treceau elegantele troleibuze ale I.T.B.: 84, 89, 88. Am traversat în fața alimentării din colț și m-am oprit în stația lui 33. N-au trecut decît cîteva clipe și în fața mea... amicul.

— Grozav, Costică. Nu ne întîlnim cu lumile și acum în fiecare zi. Iar aștepti...? — îmi spuse rîzînd cu poftă.

— Cum iar? Aștept într-adevăr pe 33.

Amicul mă privi mai puțin glumeț ca de obicei.

— Iartă-mă. Sper că e un fel al tău de a te amuza. 33 nu trece pe aici. Vezi acolo unde oprește 84 și 88? Acolo e și stația lui 33.

— Bine, dar acum două zile...

— Eu circul mai des pe aici.

Acum e unde îți spun eu...

După alte două zile, în stația lui 37 de la podul Elefterie, teribilă coincidență, în fața mea amicul.

— Formidabil! — îi spun. Iar ne întîlnim și tot în stația de autobuz.

— Costică dragă, iartă-mă, dar tu faci anume? Ai idei fixe?

— Cum adică?

— Păi bine omule, nu vezi că nu e nici o stație aici? S-a mutat la științe juridice.

Am simțit că mă ia cu friguri.

— Nu mai înțeleg nimic. Nu sînt decît cîteva zile de cînd, din locul ăsta...

După vreo săptămînă, tot la podul Elefterie, așteptam tramvaiul 14. Cînd, deodată, zăresc îndreptîndu-se spre mine amicul...

Am luat-o la goană spre Știrbei Vodă. Poate nu m-o fi văzut, îmi spuneam. În sfîrșit, după vreo cincizeci de metri de alergătură mă opresc să-mi trag sufletul.

Cînd ridic ochii văd o placardă galbenă pe care scria: 14. Ajunsesem în stație. Ei acum să vină amicul. Să mă vadă. Dar amicul traversase spre Operă și își pierduse silueta printre copacii parcului învecinat. Ce ghinion! Mă găsea în stație. De fapt o nimerisem tot datorită lui. Dacă nu-l zăream?

În ultimul timp am reușit să merg cu autobuzul datorită amicului. Dar e imposibil să mă întîlnesc cu el chiar în fiecare zi. Am găsit o soluție. Mă plimb pe strada pe care trece mașina de care am nevoie, pîndesc unde se oprește și o iau la fugă într-acolo. Numai că prima oară cînd am aplicat noul sistem m-am pîcălit. Autobuzul oprise la un stop.

C. N. CONSTANTINIU

Gadolinu, indiu, galiu, tantal, niobiu, titan, scandiu, beriliu, litiu... denumiri ale unor elemente chimice care încă nu demult erau considerate doar curiozități de laborator: metale rare. Astăzi le întâlnim în diferitele piese ale aparatelor electronice, în reactoarele nucleare, în corpul zvelt al avioanelor cu reacție, în învelișul strălucitor al sateliților artificiali. Metalele rare joacă un rol din ce în ce mai însemnat în tehnica modernă.

Metalele RARE... nu sînt RARE

...Folosind proprietatea puternic paramagnetică a sărurilor de *gadolinu*, în aparate speciale au putut fi atinse cele mai scăzute temperaturi realizate pînă în prezent, diferind numai cu cîteva zecimi de grad de zero absolut (minus 273,16°C).

...Crește producția mondială de *indiu* — metal ideal pentru protecția anticorrosivă a bilelor de rulmenți, deoarece nu este atacat de uleiurile de ungere.

...În tratamentul cancerului au început să fie folosiți izotopi radioactivi ai *galiului*.

...S-a realizat un aparat pentru aplicarea pe rănile globului ocular a unor copci metalice din aliaj *tantal-niobiu*. După vindecarea țesuturilor ochiului, copcile sînt îndepărtate, iar proprietățile optice ale globului ocular rămîn nealterate.

...Numărul lucrărilor de cercetare referitoare la *scandiu* a crescut în comparație cu anul 1945 de zece ori și crește mereu. Scandiu își găsește utilizări tot mai largi în radiotehnică, fototehnică, industria sticlei, tehnologia chimică.

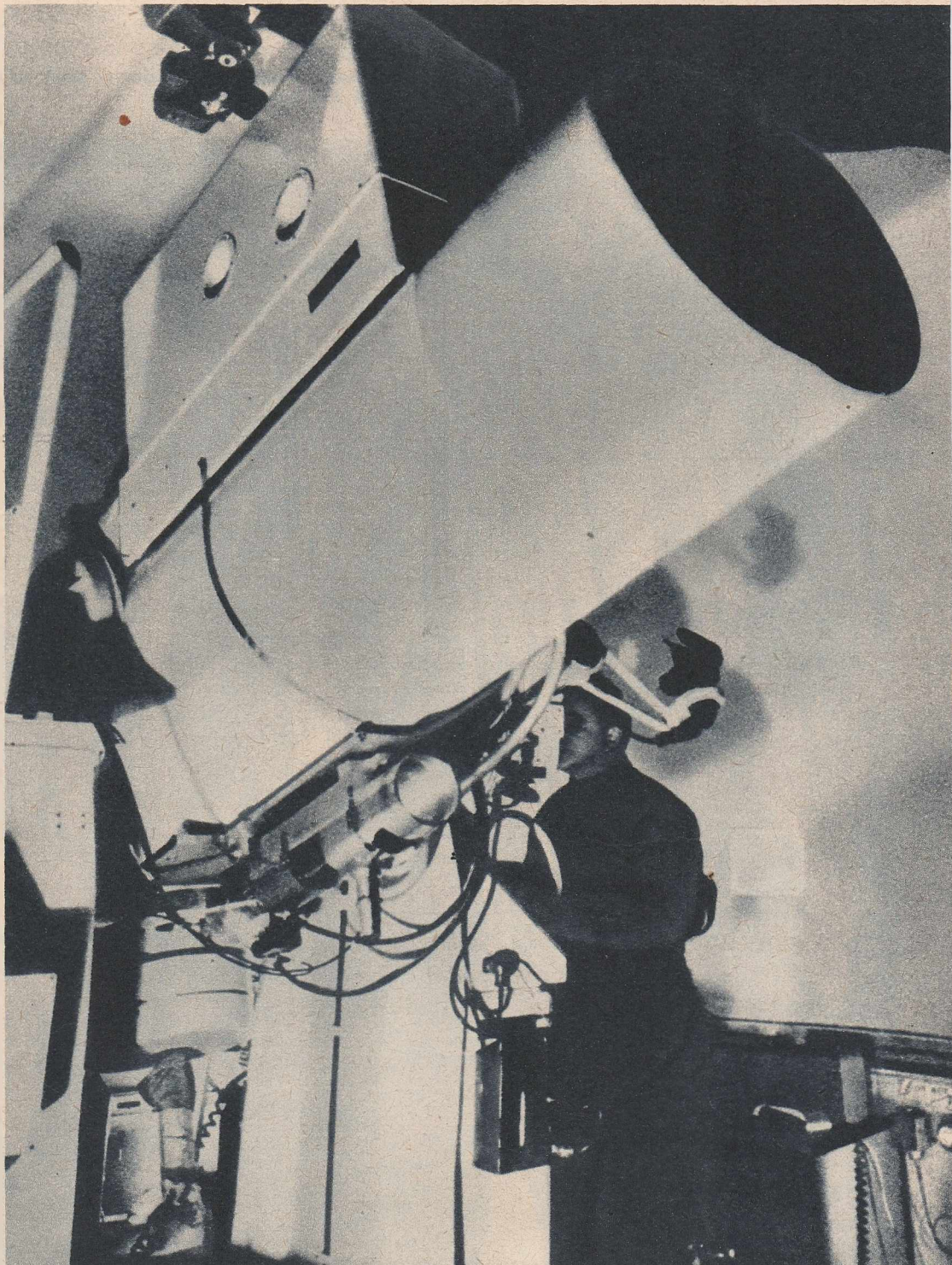
...Foile subțiri de *beriliu* sînt practic transparente la raze X. Aceasta face ca în tehnica roentgenografică beriliul să fie un material de neînlocuit.

...Folosind compuși ai *litiului* se obțin lubrifianți care se mențin în stare fluidă la temperaturi joase, pînă la minus 50°C, și deci pot fi folosiți în avioane de mare altitudine și la ungerea motoarelor mașinilor exploatate în condiții polare.

Am reprodus la întîmplare cîteva știri publicate în presa zilnică și de specialitate din ultimii ani, evidențiind „ofensiva” metalelor rare în tehnica modernă.

DE LA TITANII DIN MITOLOGIE LA TITANII ȘTIINȚEI

Dacă aruncăm o privire asupra tabloului elementelor chimice, care numără astăzi 104 elemente, dintre care 80 metale, constatăm că cele

Metalele rare (în special galiul) își spun cuvîntul și în construirea aparatelor laser, amplificatoare de lumină supraputernice, care se găsesc astăzi în atenția oamenilor de știință din întreaga lume. Iată una din cele mai noi utilizări ale acestor aparate: un telescop comandat de o mașină electronică de calcul și prevăzută cu un emițător laser (în fotografie, micul „reflector” circular atașat telescopului) urmărește zborul unui satelit artificial al Pămîntului. Razele laser, care se bucură de o excepțională direcțivitate, sînt reflectate de corpul evoluînd pe orbită.

denumite rare constituie mai mult de jumătate din totalitatea metalelor. Ne întâmpină aici o adevărată pleiadă de denumiri sonore, încă și astăzi puțin cunoscute în afara cercurilor de specialiști și de oameni de știință.

Desprinsă parcă dintre filele unui vechi atlas geografic, apar în fața noastră hafniul și lutețiul, care imortalizează în lumea elementelor chimice orașele Hafnia și Luteția — Copenhaga și Parisul de astăzi — cu numele ce-l purtau pe vremea când legiunile lui Cezar coborau prin trecătorile Alpilor îndreptându-se spre câmpiile bogate de dincolo de munți. Franța purta pe atunci numele de Gاليا... De aci și-a luat numele un alt metal rar, galiul. Tot printre metale rare întâlnim germaniul, europiul, americiul.

Vechile mitologii sînt și ele bine reprezentate. Iată metalul vanadiu, botezat astfel după legenda zeitate scandinavă — Vanadis — întruparea frumuseții și înțelepciunii în mitologiile nordice. Apoi metale cu nume descinzînd direct din Olimpul grecilor antici: tanta-

dintre cele mai variate, la oțeluri inoxidabile, aliaje foarte grele, aliaje foarte ușoare, materiale cu puncte de topire foarte ridicate și altele foarte scăzute. Aviația, telecomunicațiile, tehnica militară, electronica, medicina — toate folosesc, într-o măsură mai mare sau mai mică, metalele rare.

În mod logic, în fața marii varietăți de proprietăți și întrebări se naște întrebarea care este acel factor comun care a reunit toate aceste metale, atît de diferite, într-o singură familie?

BIJUTERII DE FIER, DE ALUMINIU...

Pentru a răspunde la această întrebare, să aruncăm o scurtă privire în trecutul depărtat, în zorii civilizației umane. Oricît de curios ar părea astăzi, printre primele metale cunoscute de om au fost aurul și argintul. Aceasta se explică prin faptul că metalele prețioase se găsesc ca atare în natură (în stare nativă, cum se spune) și că pentru obținerea lor nu a fost necesară elabo-

minuiesc zilnic vase de aluminiu nu se mai gîndește că ia în mînă o piesă dintr-un metal rar...

DUPĂ O MUNCĂ DE DOI ANI — CÎTEVA GRAME DE CESIU

Am văzut din exemplele de mai sus că fierul, plumbul, aluminiul au fost considerate „rare” atîta vreme cît nu existau procedee tehnice care să permită producerea lor la un preț accesibil. Acum vom putea înțelege lesne de unde vine denumirea de „metale rare”.

În decursul ultimelor două secole, în urma progreselor tot mai rapide ale chimiei și metalurgiei, au fost descoperite un șir de elemente noi, în majoritate metale. Cele mai multe dintre acestea au necesitat o muncă imensă pentru izolarea compuşilor lor și apoi pentru a fi obținute în stare metalică. De exemplu, pentru ca să obțină cîteva grame dintr-o sare de cesiu, chimistul german Bunsen a evaporat 40 tone de apă minerală, lucrînd fără întrerupere timp de doi ani! Iar la sfîrșitul secolului trecut, pentru a izola cîteva sutimi de grame dintr-un metal rar radioactiv — radiul — soții Marie și Pierre Curie au prelucrat cîteva tone de minereu!

În perioada descoperirii celor mai multe dintre noile metale, minereurile acestora erau de asemenea puțin cunoscute și considerate ca fiind foarte puțin răspîndite în scoarța pămîntului. Lipsa unor procedee industriale de extragere, presupusa raritate geologică, inexistența unor domenii de aplicare — toate au contribuit ca noile metale să fie considerate, pînă în pragul secolului nostru, drept simple curiozități de laborator și deci să fie etichetate cu același nume comun: „metale rare”.

PĂMÎNTUL LA ANALIZĂ

Știați că pămîntul nostru, mai bine-zis stratul lui superior, adînc de cîteva kilometri, posedă un „buletin de analiză” unic? Acesta reflectă distribuția medie pe tot globul a tuturor elementelor chimice ce constituie scoarța pămîntului.

Intocmirea unui astfel de buletin de analiză a necesitat o muncă uriașă, dusă de sute și mii de oameni de știință din toate țările. Timp de zeci de ani s-au analizat mii și mii de probe de roci și minereuri; geologii s-au cățărât pe crestele munților și au coborît în străfundurile prăpăstiilor, au cules probe din nisipurile arzătoare ale pustiurilor și din solurile înghețate al tundrelor, au scotocit toate colțurile globului pentru ca să poată calcula distribuția medie a elementelor chimice pe întreg pămîntul.

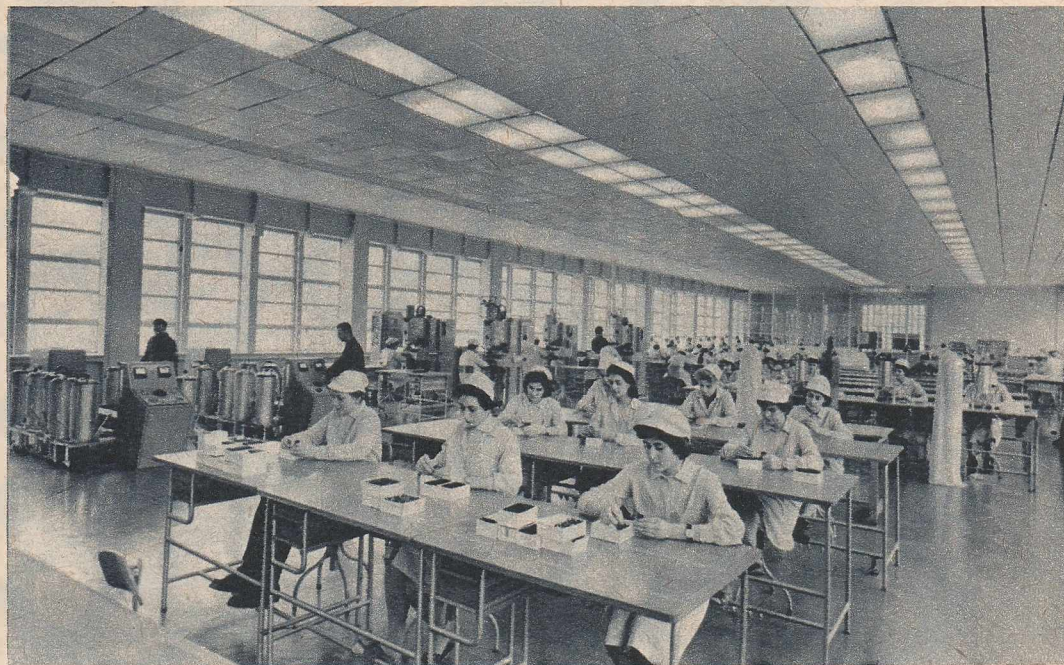
În sfîrșit, la începutul secolului nostru datele au putut fi centralizate și astfel uriașa operă de analiză a fost încheiată. Un tabel care încăpea cu ușurință pe o singură coală de hîrtie exprima în procente distribuția tuturor elementelor în învelișul superior al scoarței terestre.

Fără îndoială se poate afirma că revelația cea mai surprinzătoare rezultată din acest tabel au constituit-o metalele rare, care, în marea lor majoritate, s-au dovedit a nu fi de loc... rare! Din contră, unele din ele sînt conținute în scoarța pămîntului în cantități ce întrec de zeci și sute de ori pe cele ale metalelor considerate uzuale! De pildă, conținutul în titan al scoarței terestre este cu mult mai mare decît cel al cuprului, zincului, nichelului, cositorului, plumbului, aurului, argintului, mercurului *luate la un loc*. Vanadiul este de două ori mai răspîndit decît nichelul, iar decît zincul — de trei ori, și decît plumbul de zece ori.

S-a constatat cu surprindere că elementele cunoscute din cele mai vechi timpuri, cum sînt cositorul, mercurul, aurul, argintul, sînt mai puțin răspîndite decît cele mai multe dintre metalele rare.

Totuși, multe dintre acestea din urmă sînt încă greu de extras, datorită faptului că ele nu formează zăcăminte, ci sînt risipite în tot felul de minereuri. Pînă nu demult, minerii și metalurgistii, conform unei tradiții de secole și milenii, considerau drept minereuri utile rocile care conțineau metal în cantități de zeci de procente sau cel puțin cîteva procente. Or, în cazul multora dintre metalele rare, chiar cînd se întîlnesc într-o rocă în cantități de zeci de procent, aceasta poate fi considerată ca fiind un minereu bogat! Ba de multe ori pentru extragere se prelucrează materii prime

(Continuare în pag. 16)

Aici „metalele rare” se întîlnesc literalmente la tot pasul: ne aflăm în secția de asamblare a tranzistorilor de la Întreprinderea de piese radio și semiconductori din București.

lul — amintind de regele Lidiei, Tantal, cel condamnat de Zeus la chinurile veșnice — și alături de acesta, niobiul, purtînd numele Niobei, fiica nefericitului Tantal. Titanii, uriașii plini de forță despre care legendele glăsuiau că sprijină pe umerii lor Pămîntul, au dat numele lor metalului titan. Iar în cinstea lui Prometeu, cel care a furat pentru oameni o fărîmă din focul veșnic al zeilor, primul metal radioactiv creat sintetic a primit numele de prometiu.

Tot în familia metalelor rare sînt incluse de obicei și celelalte metale radioactive sintetice obținute în decursul ultimelor două decenii. De data aceasta însă denumirile lor nu mai imortalizează zeități mitologice, ci pe titanii gîndirii omenești, care și-au închinat întreaga viață progresului științei. Numele soților Curie, al lui Einstein, Fermi, Mendeleev, Lawrence le regăsim în denumirile elementelor curie, einsteiniu, fermiu, mendeleeviu, lawrenciu...

SUB SEMNUL DIVERSITĂȚII

Desigur, la o cercetare adîncită, și mai surprinzătoare decît denumirile ne apar proprietățile extrem de variate ale acestor elemente. Wolframul, de pildă, este elementul cu punctul de topire cel mai ridicat: 3.410°C, în timp ce galiul se topește la căldura palmei... Iată și reniul, metal cu greutatea specifică egală cu 21, deci aproape de două ori mai greu decît plumbul. Dar să nu ne pripim cu concluzia că metalelor rare le este proprie o greutate specifică mare: litiul este cel mai ușor element din tot sistemul periodic (cu excepția, desigur, a celor care se găsesc în stare gazoasă în condiții obișnuite). Greutatea specifică a litiului este de 0,53; el plutește pînă și în benzină!

Astfel de contraste s-ar putea enumera cu zecile, poate chiar cu sutele. Proprietățile foarte diferite au dus, bineînțeles, și la întrebări

rarea unor procedee speciale. Se știe că printre primele materiale metalice cunoscute de oameni se numără și bronzul — aliaj de cupru și cositor — ce se obținea prin simpla topire a unor minereuri mixte de cupru și cositor, ușor accesibile și care se puteau prelucra prin metode rudimentare.

Treptat, oamenii au descoperit procedeele mai complicate necesare pentru extragerea fierului, a plumbului și a altor citorva metale cunoscute în antichitate. La început, aceste metale „noi”, care se obțineau mai greu, erau foarte scumpe. Tinerile egiptene se împodobeau cu brățări de fier, purtau coliere și diademe de plumb...

O dată cu descoperirea unor zăcăminte mai bogate de fier și de plumb și a metodelor de extragere a acestor metale, prețul lor a scăzut și din „rarități” s-au transformat în scurtă vreme în metale de largă întrebuintare.

O ilustrare elocventă a faptului cît de trecut este în decursul istoriei calificativul de „rar” atribuit unor metale o constituie, într-o perioadă mult mai apropiată, exemplul aluminiului. În secolul trecut aluminiul metalic mai constituia o raritate metalurgică. Destul să spunem că virful unui obelisc înălțat în anul 1884 în Statele Unite ale Americii în memoria lui Washington a fost făcut din aluminiu. Greutatea micii piramide din aluminiu era doar de 283 gr, dar ea costase considerabil mai mult decît dacă ar fi fost confecționată dintr-un metal prețios. În anul 1900, la Expoziția internațională din Paris, se expuneau bijuterii la modă din aluminiu!

A fost însă suficientă descoperirea unui procedeu avantajos de producere industrială a aluminiului pentru ca în decurs de mai puțin de o jumătate de secol acesta să ajungă, sub raportul producției, al doilea metal după fier. Cinci milioane de tone de aluminiu se produc anual pe glob și nici o gospodină dintre milioanele care

METALELE RARE... NU SÎNT RARE

ce conțin doar sutimi sau mii de procente dintr-un metal rar. De aceea obținerea metalelor rare a necesitat descoperirea unui șir de procedee metalurgice cu totul noi.

O seamă de științe au mers mână în mână pentru ca după ani sau zeci de ani de cercetări intense primele fărîme lucioase de metal rar să vadă lumina zilei. Toate acestea s-au petrecut în decurs de mai puțin de un secol, producția industrială a majorității metalelor rare fiind pusă la punct în decursul ultimelor decenii.

Meritau oare metalele rare un astfel de efort de gândire, muncă, mijloace tehnice?

METALELE VEACULUI XX

Ca „vîrstă” wolframul este unul dintre cele mai bătrîne metale rare, un adevărat deschizător de drumuri pentru întreaga familie. La vremea lor oțelurile dure cu wolfram au revoluționat tehnica tăierii metalelor, mărind de zeci de ori productivitatea strungurilor.

Alături de wolfram, un alt metal rar cu proprietăți asemănătoare — molibdenul — a devenit unul dintre cele mai valoroase metale de aliare. Un adaos de 0,2-0,3% molibden este suficient pentru a face oțelul mai rezistent, mai durabil, mai ușor de prelucrat.

Incurajați de primele succese, metalurgiștii au încercat să alieze oțelurile cu mai toate metalele rare. Ca dintr-un corn al abundenței au început să curgă surprizele. Niobiul a permis sudarea oțelurilor inoxidabile. Vanadiul a devenit prietenul bun al automobilistilor dînd cele mai bune oțeluri pentru construcția arborilor cotiți, a axelor de motor, a arcurilor. Iată de ce un om de știință afirma odată: „Dacă nu ar fi existat vanadiu, nu ar fi existat automobile!”

Oțelurile nu sînt nici pe departe singurele aliaje ce conțin metale rare. Titanul metallic și aliajele pe bază de titan constituie materialele de construcție ideale pentru avioanele cu reacție, rachete, sateliți. Ușor, tenace, mai rezistent decît aluminiul la eforturi mecanice și la acțiunea temperaturilor înalte, titanul a devenit metalul preferat al aeronauticii și cosmonauticii.

Chimiștii se mîndresc cu tantalul, metal extrem de rezistent la acțiunea acizilor. Despre acesta trebuia spus că dă un sprijin prețios chirurgilor în sălile de operații: cu ajutorul firelor foarte subțiri din tantal se realizează astăzi sutura nervilor și a vaselor sanguine. Un fapt remarcabil: organismul omenesc, în general atît de rebel la introducerea de corpuri străine, suportă fără nici un neajuns tantalul.

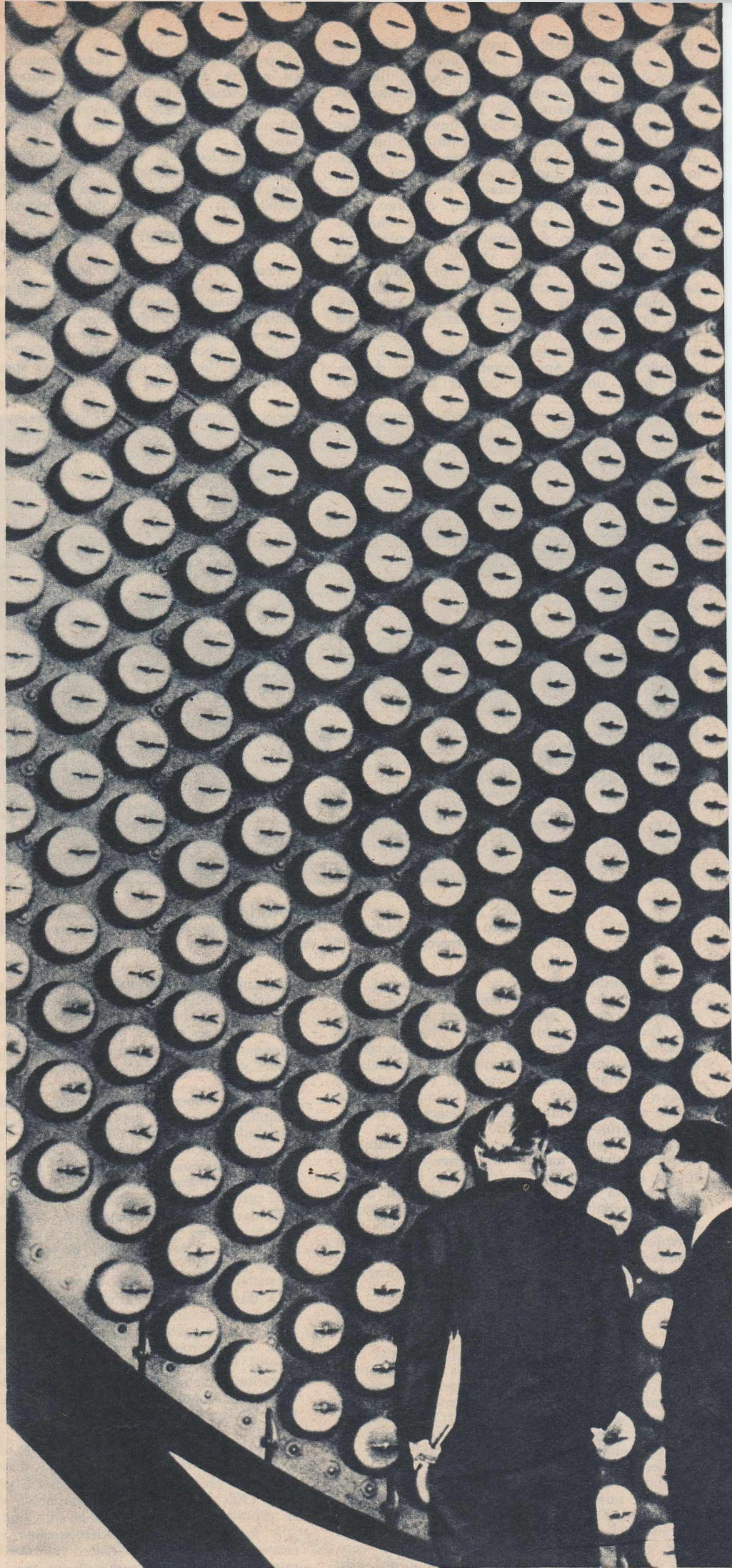
Dar să mergem mai departe. Electronica modernă... În construcția diferitelor tuburi electronice — lămpi de radio, de televizor etc. — putem întîlni wolframul, molibdenul, niobiul, tantalul. Să nu uităm cesiul — grație căruia s-au născut primele celule fotoelectrice; lui îi datorăm și ochiul magic al aparatelor de radio și tot el a făcut, cu ajutorul benzii sonore, ca filmul mut să prindă glas.

Este binecunoscut faptul că electronica modernă a pășit pe un fîgaș nou o dată cu descoperirea materialelor semiconductoare. Și această descoperire o datorăm unui metal rar — de astă dată germaniului. Cristalele semiconductoare de germaniu, rezistente, mici și durabile, s-au instalat în locul lămpilor mari și fragile în aparatele de radio cu tranzistori, în mașinile de calcul, în tot felul de dispozitive electronice. De altfel în ultima vreme un șir de alte metale rare au pornit asaltul cetății materialelor semiconductoare. Printre acestea se numără galiul, indiul, taliul.

Ca și electronica modernă, tehnica nucleară nu poate fi concepută fără metale rare. Pe lîngă uraniu și plutoniu, folosite drept combustibil nuclear propriu-zis, un șir de metale rare sînt utilizate ca materiale de construcție, protecție, reglare. Beriliul, zirconiu, hafniul au devenit și ele metale ale „erei atomice”.

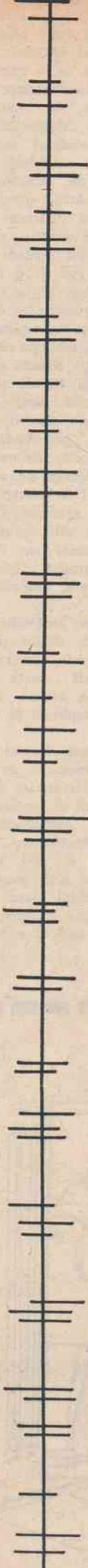
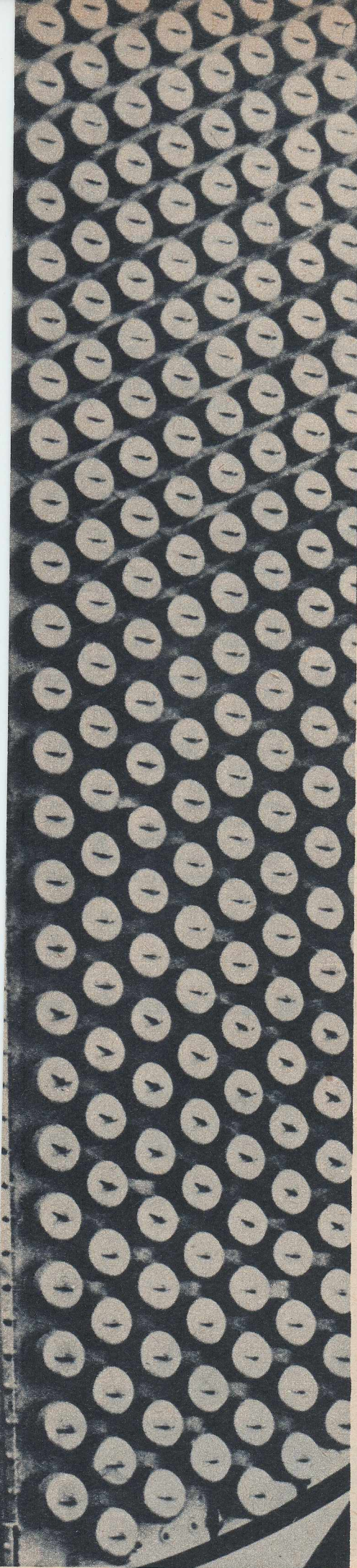
Am enumerat doar cîteva dintre domeniile de utilizare a metalelor rare. Lista exemplurilor ar putea continua pe zeci de pagini și rămîne, totuși, deschisă, deoarece astăzi aproape oriunde în tehnică întîlnești... metale rare.

Ing. Galla GRUDER
Institutul de cercetări chimice

Pe lîngă uraniu și plutoniu, care formează combustibilul nuclear propriu-zis, beriliul, zirconiu, hafniul și alte metale rare sînt folosite ca materiale de construcție, protecție și reglare la reactorul atomic (în fotografie).

POLICROMIE

16 24

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
2															
3															
4															
5															
6															
7															
8															
9															
10															
11															
12															
13															
14															
15															
16															
17															
18															
19															
20															
21															
22															
23															
24															

ORIZONTAL : 1) Autorul romanului „Scrinul negru” — Roșeață... de la foc. 2) Floare mare, albastră-violet — A imprăștiat lumina — Bluze cu cusături alese. 3) Masiv de unde izvorăsc Crișul Negru și Crișul Alb — De culoare verde-gălbui. 4) Acela — Melancoliei... le au albastre ! — Poftim — Măsuri pe ogoare. 5) Constelație... poetică — În Carpați ! — Pus în păr — Raion în regiunea Crișana. 6) Textilă cu flori albastre sau albe — E albastră... în cîntecul lui Temistocle Popa (2 cuv.). 7) Neseacă izvor de inspirație pentru peisagiști — Extras din singe — Val de apă (reg.). 8) Interjecția entuziastului — Loc de pășune (reg.). 9) A scris poeziile : „Păianjenul negru”, „Foaie verde la Paris”, „Zina cenușie” ș.a. — Porție — Argint. 10) Culoare — Aprod — Serie de culori, de note etc. 11) Infășoară brațul — De naștere. 12) Holde aurii (sing.) — Autorul versurilor „Lacul codrilor albaștri / Nuferi galbeni îl încarcă / Tresărind în cercuri albe / El cutremură o barcă”. 13) Pictor și grafician român, autorul caricaturii antimonarhice „10 Mai, purpură și sînge”, al tabloului „Odaliscă mare în gri și bleu” ș.a. — Albuș și gălbenuș — Vopsele folosite în pictură. 14) Culte ! — Trece pe la Turmu-Roșu — „1907” (Luchian) — Necaz (reg.). 15) Dă culoare ochiului — Expresie pentru încetineală — Ornament muzical. 16) Referitor la un prețios metal galben (pl.) — Bune de zgrăvit — Există. 17) Graminee cu flori albe-gălbui — Ondulat — Orășel în Franța. 18) Interjecție — Interior — Cu cetina mereu verde. 19) Autoarea poeziei „Flori albe, flori negre, flori galbene, flori” — Fructele negre ale unui arbore cu flori albe. 20) Din familia mioarei — Aproape sigur ! — Petale de nalbă ! — Culoare. 21) Elogiat — Hap ! — Flori

frumos colorate. 22) În ton ! — Îndată — Conversație spirituală. 23) Bară de fier — Diminutiv masculin — Arbore cu flori în amenți de culoare verzuie-roșiatică. 24) Între roșu și galben la curcubeu — Acum.

VERTICAL : 1) Familia cu... murgi, șargi, suri... — Are flori albastru-roșcate sau albe — A vopsi. 2) Substanță ce stă la baza industriei coloranților — Culoarea cerului — De culoarea tutunului (fem.). 3) Autorul operetei „Mazurca albastră” — Acoperămint colorat sau alb al capului (pl.) — Roșu-închis (pop.) — Pepene ! 4) Fluviu în Nigeria — „...violet”, poezie de Bacovia — Culoare... legumicolă — ...și un colorant de nuanță albastru-închis. 5) Cei cenușii aduc ploaie — Alune de pământ — „Roșu și negru” — Gust rău. 6) Penie ! — A povesti — Provoacă îmbujorare — Aceste (reg.). 7) Pietre prețioase de culoare albastră — Albastru deschis — Bolți — La radio ! 8) Situație dificilă — Acompaniament — Se avîntă spre zările albastre — Scoică albă și lucioasă. 9) Cei polari au blană albă — Mantia albă a iernii — Frumoasă cu părul bălai — Atmosferă (presc.) — Po-doabă de la pălărie. 10) Acut ! — Văzduh — Presă — Floare violetă cu linii purpurii — Scop. 11) Profundă — Vehicul rustic — Se scoate pe el însuși — Istovit — Aproape lin ! 12) Ceartă — Încărcă — Cu varietate de culori — A fondat Troia. 13) Joc de doi, cu alb și negru — Creatorul lui „Harap-Alb” — Prețioși — Barbu Niculescu — A-și însuși. 14) Din nou — Aleargă... pe culoare — Prima reprezentare a unui spectacol. 15) Sinuoșitate albăstră pe hartă — Un metal roșiatic — Violet — Ține de lumină. 16) Dispui — Poet ardelean — Culoarea aurului — Autorul scrierilor în proză „Cocostîrcul albastru”, „Neagra Șarului”, „Creanga de aur” ș.a.

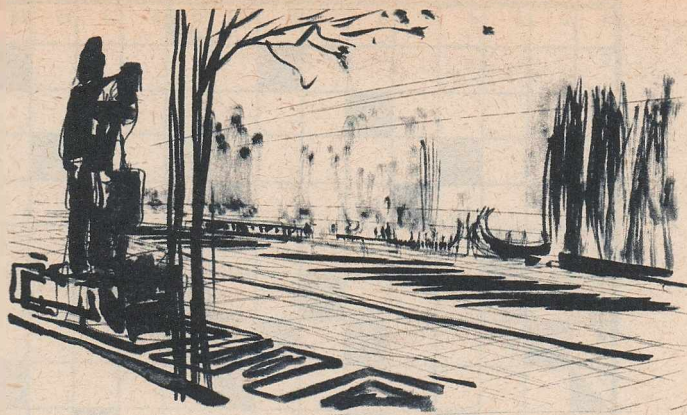
Cuvinte rare : RESAC, CEAIR, INAT, PLA, IMO, ILUS.

Ion PASCAL

Dezlegarea jocului „ECVESTRĂ”, apărut în nr. trecut

ORIZONTAL : 1) BALAN — EPEU — ROTAT. 2) AMAN — ISER — TESALA. 3) RAFAEL — GALOP — RAL. 4) AZO — TADA — UTILATA. 5) JONCI — EȘOP — NEBUN. 6) ATELAJ — MIC — VAR. 7) INARIPATA — ASA — AR. 8) TEI — CALICULA — ATI. 9) A — NOATEN — SAMAR — V. 10) SER — ÎNCIORAPATI. 11) IA — BACA — SAADI — RE. 12) ADRESA — VARSA — CAR. 13) PIATA — TEBA — ULISE. 14) A — SECTARE — A — A'TU. 15) SA — HIPOLOGIE — RH. 16) RE — SINAN — FAT — UIE. 17) ORII — ULANI — IAR — R. 18) SALTATA — ALA — PASA. 19) ILIAC — GERICAULT. 20) N — CRAVASA — ICS — RS. 21) AC — ISI — EVENT — TAC. 22) NIT — ANINAT — ELENA. 23) TURF — ANISIA — AMUR. 24) ARICIT — NICIODATA.

INTERVIUL „FLAGARII”

mîine, în parcurile Bucurestiului...

— convorbire cu arhitectul Constantin MOȘINSCHI
de la Institutul Proiect București —

Nu-i plăcere mai delicată decît aceea de a te odihni într-o grădină — spun orientalii. Urbaniștii vorbesc astăzi despre „necesitatea de ventilație a marilor orașe industriale”, psihologii despre efectul spațiilor verzi în „regenerarea psihică”, iar arhitecții adaugă că un parc frumos e un înalt act de cultură.

Am văzut născîndu-se și crescînd sub ochii noștri un parc nou: cel din preajma clădirii cercului. Un altul se amenajează în prezent: parcul Floreasca. În ultima vreme au fost elaborate proiecte de înfrumusețare ale unora dintre parcurile mai vechi.

Cum va arăta noul parc Floreasca? Care sînt necesitățile și perspectivele de îmbunătățire ale parcului Herăstrău?

Despre toate acestea am stat de vorbă cu arhitectul Constantin Moșinski — șef al proiectului pentru înfrumusețarea unora dintre parcurile Capitalei.

— Dacă v-ați plimbat vreodată prin parcul cercului ați putut înțelege ceea ce e specific, expresiv, în arhitectura acestor mici parcuri urbane — ne spune arhitectul Constantin Moșinski. Se creează aici un contrast între plantațiile tradiționale, clădirea cercului și blocurile de locuințe care, după cum ați văzut, apar ele însele ca un element decorativ al parcului...

Parcul Floreasca, așezat aproape de lacul cu același nume, e încadrat la sud de 6 blocuri noi cu cîte 11 etaje și la nord de o interesantă construcție nouă cu 13 nivele. Tot parcul acesta mic, întins pe circa 8 ha, e așezat ca într-o covată. Configurația aceasta simplă, unitară, a terenului îți dă posibilitatea să cuprinzi din părțile mai ridicate tot parcul dintr-o singură privire... Și priveliștea va fi desigur plăcută, animată, căci toate cărările aleargă de sus în jos către centrul de atracție al parcului: patinoarul artificial. El însuși, ca și apropierea sălii sportive Floreasca, consacră acest parc copiilor, tineretului, sportului. Cîteva compoziții statuare vor sublinia această tematică.

Plantarea vegetației se desăvîrșește liber, sinuos și, din fericire, parcul acesta destinat tinerilor se naște adult: există de la început umbră, se sîdesc aici arbori cu coroana împlinită în vîrstă de 10-15 ani.

— Sîntem dornici să cunoaștem și înfrumusețările ce se vor aduce parcului Herăstrău. El rămîne marea favorit al bucureștenilor...

— Ne mulțumim deocamdată să-i îmbunătățim caracteristicile existente și să-l împodobim cu lucrări de artă plastică monumentală. Vechiul parc Herăstrău are unele bune însușiri; cel puțin în zona de sud el e bine croit. Bine

croit în sensul că trei căi principale de acces deosebit de frumoase din puncte marcante — Piața Aviatorilor, Arcul de triumf, bd. Aviatorilor — și conduc deopotrivă spre zona de atracție a lacului. Lucrările noi propuse vor respecta datele vechi și vor sublinia tocmai această „croială”. Se va defini fiecare acces printr-un sens tematic și se va sublinia înțelegerea celor trei alee principale la o răspîntie în jurul unei replici a „Coloanei fără sfîrșit” a lui Brîncuși, propuse pentru acest centru de compoziție a parcului. Astfel, accesul dinspre Arcul de triumf va căpăta o finalitate clară, va fi „aleea teatrului”, cel dinspre bd. Aviatorilor va putea fi denumit „drumul pescărușului”, cel dinspre Piața Aviatorilor va deveni perspectiva „Brîncuși”.

— Pentru toate acestea vor fi necesare lucrări de teren mari?

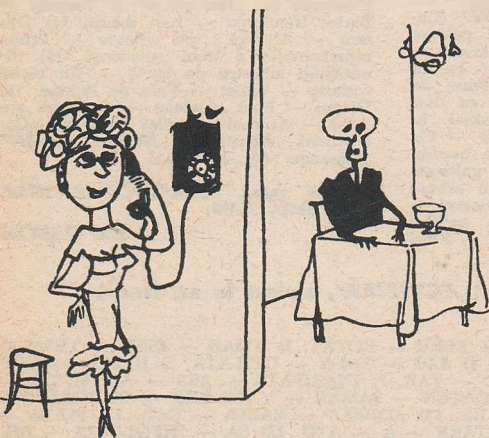
— Dimpotrivă. Vom obține ceea ce dorim prin amenajări locale de spații verzi și de alee, prin revizuirea sau înnoirea treptată a dotărilor, prin înlocuirea statuarelor necorespunzătoare cu lucrări noi, de calitate artistică ridicată.

— O inițiativă fericită. Cel puțin în zona de sud dotările apar ca niște simple improvizatii. Mă gîndesc la cele două pavilioane de expoziție dinspre bd. Aviatorilor, clădiri inexpresive, anost așezate față în față și ferite cu atîta pudoare de public, încît ar părea făcute să adăpostească lucrări de artă de două mină. Mă gîndesc la teatrul de vară ascuns într-o depresiune; accesul se face printr-o alee în pantă, strîmbă, unde între un chioșc de răcoritoare și „controlul biletelor” nimic nu vine să anunțe și să pregătească ampla deschidere a importantului amfiteatru.

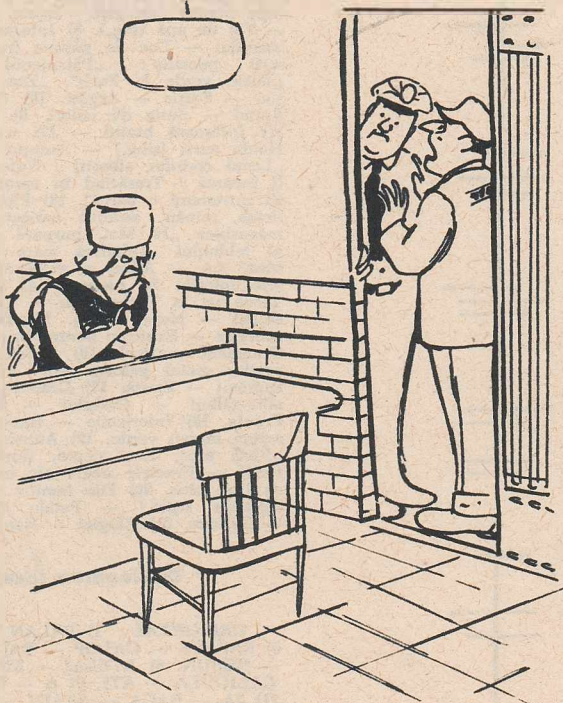
— Aveți dreptate. Prin lucrările de ameliorare se urmărește ca fiecare

UMOR DE PESTE HOTARE

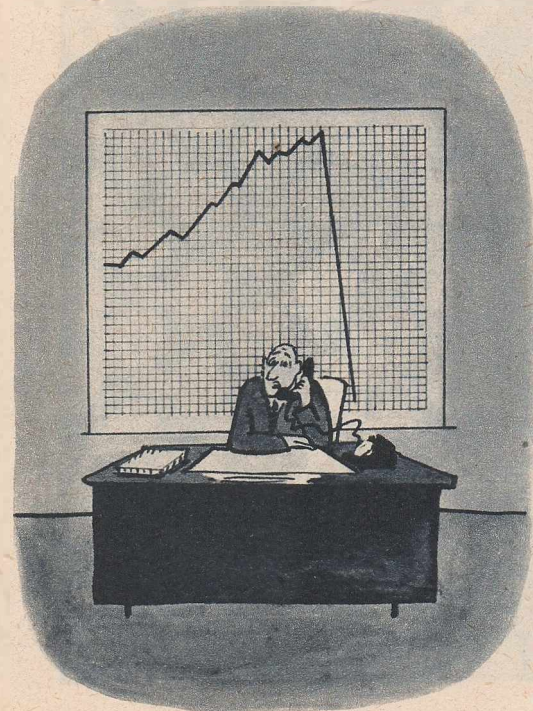
ZI DE VORBITOR

— Și acum, te las, dragă. Soțul meu o fi mort de foame...

— E soția mea. Spune-i că am evadat...

— Alo, îmi retrag comanda pentru casa de bani...

obiectiv construit să fie de două ori expresiv : în raport cu sine și în raport cu întregul. Un chioșc, o statuie, o bancă, prin locul unde sînt așezate, prin tratarea lor pot marca o mișcare în arhitectura peisajului sau o pot frînge. De aceea se propune reclădirea sau revizuirea nu numai a expozițiilor sau a teatrului, ci și reinnoirea sau îmbunătățirea altor dotări ale parcului. În locul chioșcurilor învechite se vor construi altele noi, simple și armonioase, de concepție modernă. Se vor restructura jeturile de apă, dintre care unele au devenit dușuri fără voie. Se va restudia și debarcaderul înghesuit de unde vaporușul își ia largul fără pic de romantism... În ce privește statuile parcului se va propune înlocuirea unor busturi cu caracter didactic, stereotipe din punctul de vedere al tratării și materialului, așezate pe socluri identice, de altfel de mult deteriorate. Se va crea pentru parc o statuare cu caracter compozițional, în spirit contemporan, și se va distribui cu discernămint! În insula trandafirilor o singură lucrare : „Centaurul” de Ion Jalea, așezat astăzi pe o alee laterală a șoselei Kiselev, unde privitorii la lumina zilei sînt mai ales copiii în landou.

— Și cum vor arăta cele trei alei principale : a „Pescărușului” a „Teatrului” și a perspectivei „Brâncuși” ?

— Aleea ce pornește de la intrarea din bd. Aviatorilor merge de-a lungul lacului, e așadar drumul lacului. Aici, două accente. În zona unde e astăzi debarcaderul, o singură formă sculpturală din metal, un volum ușor și strălucitor, stilizînd o pasăre, probabil un pescăruș. Mai departe restaurantul „Pescăruș”, care și el va fi probabil reconstruit în sensul unei tratări mai generoase, cu spații și dotări tehnice mai ample. Vizitatorii

care pătrund pe la Arcul de triumf, pe aleea astăzi marcată printr-un tonet de înghețată și o tristă casă de bilete, vor fi avertizați de la intrare prin două compoziții sculpturale în piatră : „Teatrul” și „Muzica”. Al doilea obiectiv : pe un loc defrișat, pe traseul aleii, se va ridica o „Fîntînă a dansului” și acestea vor face introducerea psihologică și arhitecturală către teatrul de vară.

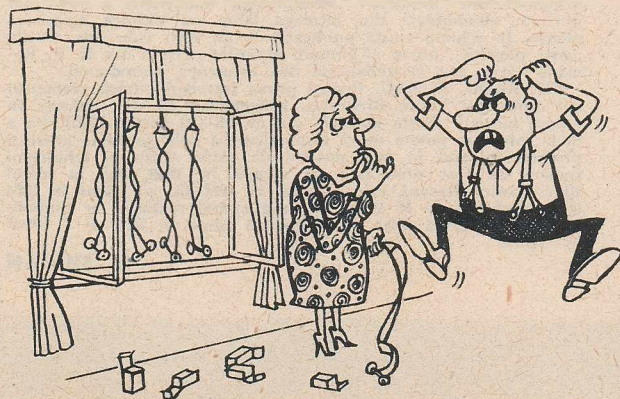
— Dacă am reținut bine, perspectiva „Brâncuși” va fi chiar aceea vedere largă ce se deschide din Piața aviatorilor către lac ? Ce lucrări de sculptură vor fi plasate aici ?

— Două compoziții statuare, „Știința” și „Arta”, vor marca intrarea principală dinspre piață. Cele două alei asfaltate de o parte și de alta a acelei peluze largi, astăzi cam informă, golașă și arsă de soare, vor fi plantate cu platanii, obținîndu-se astfel și două zone de umbră și o marcare longitudinală a principalului ax de compoziție a parcului. Din umbra acestor platanii se vor profila lîngă aleile din dreapta și din stînga respectiv cîte trei compoziții sculpturale din piatră, inspirate din vechi legende populare românești : „Legenda Dochiei”, „Meșterul Manole”, „Toma Alimoș”, „Harap-Alb”, „Luceafărul”, „Miorița”. Aceste lucrări vor trebui să determine în varietatea lor o unitate spirituală cu complexul Brâncuși. La capătul peluzei celei largi ne-am gîndit la amplasarea „Coloanei fără sfîrșit”. Ceva mai jos, pe peluza ce coboară spre lac, „Poarta sărutului”. Pe întinsul din apropierea lacului — „Masa tăcerii”, toate fiind replici ale monumentelor de la Tg. Jiu.

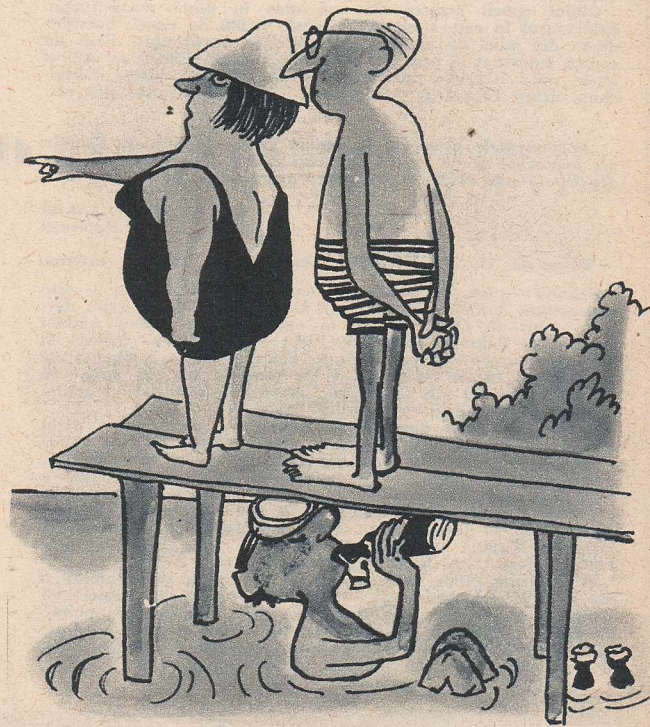
Viorica FILIPOIU
Desene de arh. Bogdan GHEORGHIU

A patra din dreapta, vă rog..

— Nu ! Astea nu-s pentru prins muște. Sînt filmele din concediu pe care încă nu le-am dezvoltat.

— Soțul meu e în stare să rămînă ore întregi sub apă..

„Ce e nou în domeniul cercetărilor astronomice asupra cometelor?”

V. FIERARU
București

Răspunde MATEI ALECSESCU, directorul Observatorului astronomic popular, București.

Deși în ultimii ani nu au fost observate comete mai importante, cercetările efectuate asupra celor descoperite pînă în prezent (9 comete numai în anul 1963), ca și aprofundarea unor rezultate mai vechi au permis stabilirea unor noi date despre acești aștri curioși.

Astfel, faptul că practic toate cometele observate aparțin sistemului solar a dus la elaborarea ipotezei că în jurul Soarelui se găsește un uriaș nor de comete, alcătuit dintr-un fel de inel. Distanța medie pînă la Soare a inelului de comete este de circa 150.000 de ori mai mare decît distanța Pământ-Soare (150.000.000 km).

Cînd și cînd, din cauza atracției Soarelui și a planetelor mari (Jupiter, Saturn), unele dintre cometele norului sînt „deranjate” din drumurile lor normale și ajung să treacă la distanțe mici față de Soare — chiar la numai cîteva sute de mii de kilometri. Tocmai în această zonă ele sînt descoperite și studiate. Se evaluează că norul de comete ar cuprinde cîteva zeci de miliarde de astfel de aștri — poate chiar mai mult.

În ultima vreme a putut fi evaluată și masa medie a nucleelor cometane. Cele mai mari comete ar avea nucleu cu mase de ordinul a 300-400 de miliarde de tone, ceea ce reprezintă totuși numai a douăzeci de miliarde parte din masa planetei noastre, care se cifrează la circa 6 mii de miliarde de miliarde de tone!

Cercetări recente nu au dat rezultate neașteptate în ceea ce privește compoziția chimică a cometelor. Astfel a fost pusă din nou în evidență existența moleculelor de carbon, grupul Cian (carbon și azot), oxid de carbon, metan, amoniac etc. Este interesant totuși de arătat că a fost reconfirmată existența, în comete, a moleculelor de apă.

Două chestiuni apar mai interesante în fizica cometelor. Este vorba, în primul rînd, de faptul că în ultimii ani au putut fi recepționate unde radioelectrice emise în mod spontan de comete (ca de orice corp încălzit), cu frecvențe de 27,7 și 80 MHz. Iar cel de-al doilea element, în măsură să contribuie efectiv la spulberarea mitului despre „pericolul” ciocnirii Pămîntului cu o cometă, este rezultatul unor expediții sovietice în Siberia, unde a căzut în 1908 marele meteorit Tungus. Anume, expedițiile din anii 1953, 1959 și 1961 par să arate, fără nici un fel de îndoială, că marele meteorit a fost o cometă... imprudentă, care s-a ciocnit cu Pămîntul. Rezultatul? Pămîntul nu a avut nimic de suferit, iar cometa a fost pur și simplu pulverizată.

„Cît este de vechi orașul Cluj?”

Petra ROMAN
Oțelu Roșu

Răspunde prof. GEORGE PROTOPOESCU, director adjunct al Muzeului de istorie, Cluj.

Clujul este un oraș cu o istorie mai mult decît milenară. Vestigiile ale vieții omenești pe meleagurile clujene, păstrate de muzeul local de istorie, dovedesc acest lucru.

Începînd din preajma anului 800 î.e.n. prin aceste locuri stăpîneau geto-dacii. Numele străvechi al Clujului îl vom afla abia la sfîrșitul orînduirii gentilice. El este *Napoca*, nume care se va păstra și în întreaga perioadă în care legiunile romane se vor fi aflat pe pămîntul Daciei.

În timpul stăpînirii romane, Napoca deveni municipiu, apoi colonie, avînd o înfloritoare viață economică și culturală. Documente din 1173 menționează pentru prima oară denumirea de Comitatul Cluj, definindu-l ca o unitate economică și politico-militară în cadrul unui *voievodat* autonom al Transilvaniei.

Furtunile veacurilor au făcut ca de multe ori suflul înfierbîntat al revoltelor populare să se simtă la porțile Clujului. Acestea au văzut în fața lor ostile țărănilor români și maghiari răsculați pe dealul Bobilnei în 1437, precum și pe acelea ale răsculaților conduși de Gheorghe Doja în 1514. În perioada existenței principatului autonom al Transilvaniei sub suzeranitate turcească (mijlocul secolului al XVI-lea — finele secolului al XVII-lea) Clujul rămîne cel mai important centru economic, politic și cultural. La finele secolului al XVII-lea se instalează în Transilvania stăpînirea habsburgică.

La sfîrșitul anului 1918 Clujul a trăit zilele mărețe ale unirii Transilvaniei cu România.

Clujul epocii noastre este un oraș în plină reconstrucție. Este orașul în care studiază azi peste 12.000 de tineri, bucurîndu-se din plin de condiții deosebite în învățămînt. Este un centru industrial în care s-au dezvoltat fabrici vechi și au apărut altele noi: Uzinele de pielărie și încălțăminte, uzina Carbochim, uzina Tehnofrig, Atelierele C.F.R., fabrica Libertatea etc.

„Evenimentele petrecute în ultima vreme în insulele Bahrein mă îndeamnă să vă rog să publicați cîteva date mai importante din istoria mîi vechi și mai nouă a acestor insule.”

Magda LAZĂR
București

Răspunde U. VALUREANU, cronicar de politică externă.

Bahrein — sau, cu titulatura oficială, șeicatul Bahrein — este o posesiune britanică în regiunea Golfului Persic, compusă dintr-un grup de insule situate în apropierea țărmlui Arabiei Saudite — Bahrein, Muharrak, Nebi Saleh, Umm, Nasan și Sitra — cu capitala la Manama. Șeicatul are o populație de aproximativ 180.000 locuitori și un teritoriu de 598 kmp. În insula Bahrein se află și cartierul general al rezidentului politic britanic pentru regiunea Golfului Persic.

Poziția strategică deosebit de favorabilă pe care o dețin insulele Bahrein a făcut ca ele să atragă atenția încă de cîteva secole. Numeroase corăbii de pirați își aveau aici baza. În 1507, insulele au fost ocupate de portughezi, a căror dominație a durat aproximativ un secol. Portughezilor le-au luat locul trupele persiene, care au rămas aici pînă în anul 1784 cînd, profitînd de slăbiciunea Persiei, șeicii arabi au proclamat independența insulelor. Situația aceasta a durat pînă în anul 1867, cînd teritoriul a fost trecut sub protectorat britanic.

În decursul anilor, insulele au început să prezinte interes și din alte motive decît cele strategice. O serie de prospectiuni efectuate aci au dus la descoperirea unor zăcăminte de petrol. Dreptul de prospectare a fost concesionat unei societăți engleze, apoi a trecut în stăpînirea companiei americane „Standard Oil of California” care, asociindu-se ulterior cu „Texas Oil Com-

NOUȚĂȚI DESPRE COMETE

OPINII ALE CITITORILOR

CLUJUL

CITITORII CĂTRE CITITORI

POȘTA NOASTRĂ

BAHREIN

pany”, a creat compania „Bahrein Petroleum”. Actuala concesiune, care include toate insulele, inclusiv apele teritoriale, expiră în mod formal în anul 2024. Revista „Economist” din Londra scrie că redevențele petroliere acoperă trei pînă din venitul național al șeicului, din care o treime este pusă la dispoziția familiei domnitoare.

Ascensiunea extracției petroliere a avut loc concomitent cu declinul unei alte bogății a șeicului — perlele — pentru care culturile artificiale create în Japonia au însemnat o primejdieoasă concurență.

În insule există un puternic curent pentru dobîndirea independenței naționale. Frontul de Eliberare Națională din Bahrein militază în mod consecvent pentru înlăturarea statutului colonial, pentru desființarea bazelor militare. În ultimul timp lupta aceasta s-a împletit cu cea pentru revendicări economice. 5.000 muncitori petroliști au declarat o grevă la începutul lunii martie, protestînd împotriva hotărîrii companiei americane de a concedia un număr de lucrători autohtoni pentru a-i înlocui cu muncitori străini, plătiți în genere cu salarii mai mici. Autoritățile coloniale au intervenit, reprimînd demonstrațiile greviștilor. Au avut loc violente ciocniri, soldate cu arestări și victime omenești. Recent s-a anunțat că, în semn de protest împotriva acestor singeroase represii, greva s-a extins, cuprinzînd toate serviciile publice.

N. Valeriu — Huși, Nic. Delczeg — Sibiu, S. O. Popescu — Jibla Veche (Argeș), Gh. Ghița — Timișoara, Al. Cioboraru — Cimpina, Radu Constantin — Roman, Const. Romcea — Craiova, Petre Gheorghe — Timișoara, Atanas Froicov — Vama (R. P. Bulgaria), Ilie Vulpescu — Craiova, Cincinat Sadie — Iași, Viorel Munteanu — Pârșeni, Tică Ionescu — Petrești (Argeș), Nic. Drăguț — Constanța, Ion Șchiopu — Vinători (Bacău), Ilie Marian — Alexandria (București), Willy Szilagy — Bistrița (Cluj), Ion Porim — Sulina, Mioara Comănescu — Cîmpulung, reg. Argeș, Rodica Zugrăvescu — Craiova, Alexandru Chirilă — Ploiești și Vasile Popescu — București — au scris redacției cu multă căldură, ca adevărați prieteni ai „Flacării”, făcînd judicioase observații în legătură cu conținutul și forma în care apare revista noastră. Scrisorile lor cuprind și o seamă de valoroase propuneri tematice. Colectivul redacțional mulțumește tuturor pentru interesul manifestat față de revistă, pentru aprecierile pozitive, pentru criticile constructive. Toate propunerile au fost îndrumate, pentru a fi studiate, rubricilor de resort.

Vlad Stăncescu — București — ne scrie, printre altele, despre o regretabilă eroare strecurată în paginile revistei. În articolul „Atletismul de sală” („Flacăra” nr. 7, pag. 18) se afirma că recordul mondial la săritura în înălțime bărbați (în sală) ar fi de 2,32 m. Este, evident, o eroare. În realitate, recordul este de 2,23 m — așa cum arată și corespondentul nostru — și aparține atletului sovietic Valeri Brumel. Cerem scuze cititorilor noștri, iar corespondentului nostru îi mulțumim atît pentru aprecierile făcute la adresa revistei cît și pentru faptul că... nu ne-a iertat cînd am greșit.

Următorii cititori doresc să corespundă: Ion Sava, student, Iași, Complexul studentesc (Copou, E3); ilustrate; Mariana Antonescu, elevă, Rm. Vilcea, str. Argeș 15; cinema, ilustrate; Ioan Stoian, student, Iași, căminul „30 Decembrie”, bl. B; teme diverse, ilustrate; Gabriela Fețeala, elevă, Rm. Vilcea, str. Argeș 15; cinema, ilustrate; Luci Smeureanu, elevă, Rm. Vilcea, str. Lenin, bl. L, sc. A, ap. 1; ilustrate; Ion Mica și Nicolae Dronde, lăcătuși, Hunedoara, bl. C.M. 2, ap. 97, et. 9; sport, ilustrate, muzică; Ion Popescu, contabil, Sibiu, str. Zaharia Boiu 7; ilustrate; Corina Apostoliu, elevă, Pitești, str. Prundu Mic 33; sport, cinema, ilustrate; Nina Costescu, studentă, București, bd. 6 Martie 4, sc. B, ap. 29; ilustrate; Constantin și Ștefan Sterea, studenți, Ploiești, str. Steriade Rădulescu 18; ilustrate; Vasile Scripcaru, salariat C.F.R., Bieaz, str. Gării 19; cinema, muzică, ilustrate; Elena Picu, elevă, Zimnicea, str. Primăverii 14; ilustrate; Zenaida Viscum, studentă, Iași, complexul universitar, bl. 7; teme diverse, ilustrate; Viorica Fărcaș, telefonistă, Oradea, str. Decabal 2, ap. 18; ilustrate; Aurel Bobeică, instalator, Craiova, str. Republicii 44; cinema, sport, ilustrate.

ANTON DAN, BUZAU; LIVIU VASILIU, BRĂILA; SANDA RINU, BUCUREȘTI. Numeroasele întrebări pe care ni le puneți sînt cuprinse într-un concurs organizat de comitetele de luptă pentru pace, la care participă numeroși oameni. Ce rost are să dăm noi aceste răspunsuri? Nu am face decît să falsificăm rezultatele concursului. Sau poate vă gîndiți că și revista noastră ar putea apărea în postură de... concurent? VALERIU BORA, SIBIU, RN. ORĂȘTIE. Nu obișnuim să publicăm numele și adresele persoanelor care ne pozează pentru reclame sau pentru prezentarea modelelor de confecții ce apar în revistă.

ION C. NICHITA, BUCUREȘTI. Notați: 1) „Istoria cinematografului mondial” de Georges Sadoul (Editura științifică, București—1961); 2) „Giordano Bruno, Calilei, Campanella” — Editura de stat (Colecția texte filozofice), București—1951; 3) Despre călătoria lui Emil Racoviță la Polul Sud: „Călători și exploratori români pe meleaguri îndepărtate” de V. Hilt, broșură editată de S.R.S.C. — 1961; 4) Sofocle s-a născut la Colona în jurul anului 495 î.e.n. și a murit la Atena în anul 405 î.e.n. A scris circa 120 de tragedii dintre care, din păcate, nu s-au păstrat decît șapte; cele mai celebre sînt: „Antigona”, „Electra”, „Oedip-rege” și „Oedip la Colona”, capodopere ale tragediei antice grecești.

F. DINESCU, BUZAU. Pe vremuri, cînd Flacăra apărea lunar sau chiar bilunar, publicam într-adevăr planșe cu reproduceri de artă plastică în culori. În prezent însă, cînd caracterul revistei noastre e altul, fiind mult mai legat de actualitate, nu putem face acest lucru. De altfel, informația de care dispuneți este inexactă: zdrobitoarea majoritate a revistelor ilustrate săptămînale din întreaga lume nu publică asemenea planșe. În schimb există publicații de alt gen, cum este revista „Arta plastică”, organ al Uniunii artiștilor plastici din R. P. Română”, care pot și trebuie să dea asemenea reproduceri.

GH. RADU, BUZAU. Pentru prima întrebare vedeți răspunsul dat cititorului Vasile Brebeanu, conțetăean cu dv., apărută în cadrul rubricii „Poșta noastră” din nr. 15 (10 aprilie 1965). La a doua întrebare putem să vă răspundem că primele filme artistice produse integral în țara noastră de către artiști și tehnicieni români au fost proiectate pe ecrane în 1949. De la micul film artistic „Răsună valea” turnat în acel an, s-a ajuns în 1964 la o producție de 18 filme de lung metraj realizate în studiourile de la Buftea (față de numai 10 filme în 1960 și 7 filme în 1957).

V. SILVIAN

George Enescu.

● La 10 ani de la moartea lui George Enescu :
— Filarmnica din București cinstește memoria maestrului printr-un concert precedat de cuvântul omagial al compozitorului Ion Dumitrescu. Programul cuprinde câteva din operele timpurii ale lui Enescu : Sulta I în do major, Rapsodia I, Simfonia I în mi bemol major. Dirijor Mircea Basarab (5 V, Ateneul R.P.R.).
— Orchestra simfonică a Radio-

televiziunii dirijată de Iosif Conta abordează — după „Dixtuorul” pentru instrumente de suflat și „Liedurile pe versuri de Clément Marot” (în tălmăcirea orchestrală a lui Theodor Grigoriu) — ultimele lucrări enesciene : „Simfonia de cameră” și poemul simfonic „Vox maris”. Soliști : Dan Iordăchescu, Virginia Cudzichievici, Ludovic Spiess (6 V, ora 20.00, Studioul de concerte al Radioteleviziunii).

● „Una din cele mai bune orchestre de cameră din lume” — acesta este renumele pe care Orchestra de cameră din Moscova dirijată de Rudolf Barsai și l-a asigurat în turneele ei din Europa și America. Lucrări de Bach, Șostakovici, Prokofiev, Mozart, Händel, Bartok, Reats, Vivaldi (4 și 6 V, ora 20.00, Ateneul R.P.R.).

MUZICĂ

● Notați o aniversare : Editura tehnică împlinește 15 ani de activitate — 3.700 titluri într-un tiraj depășind 19.000.000 exemplare ; comparați cu perioada 1900-1944, când s-au tipărit în România doar 1.980 titluri de lucrări tehnice în mai puțin de 1.000.000 exemplare. Saltul nu este însă numai cantitativ. Conținutul, prezentarea grafică, varietatea, modernitatea multor lucrări fac cinste acestui colectiv editorial cărui a se cuvina o caldă urare de noi succese.

● Două volume de versuri frumoase tipărite de E.P.L. : Agatha Grigorescu-Bacovia — Lumină și

Camil Baltazar — Soare și zăpezi.
● Un debut în proză : Victoria Ionescu — Vecini de baracă, reportaje. Se citesc cu folos, multe pagini cu rezonanțe românești vibrând de viață. Prefața : Paul Anghel. Locul acțiunii : Bicaz (autoarea a lucrat mai mulți ani la ziarul șantierului).
● A apărut volumul II din Creația romanică sub redacția acad. Iorgu Iordan (șit publicate texte în limbile română, italiană, sardă, reto-catalană, spaniolă și portugheză din sec. XVII-XVIII).
● O nouă contribuție la studierea fenomenului eminescian : I. Ro-

taru — Eminescu și poezia populară (E.P.L.).
● Și câteva viitoare apariții : Tudor Arghezi — Silabe, poeme ; George Călinescu — Impresii asupra literaturii spaniole ; B. Fundoianu — Poezii ; Radu Boureanu — Ustiniie sau colina goală, nuvele ; Fr. Dürrenmatt — Teatru ; Anatole France — Istorie contemporană, roman.
● Cu prilejul împlinirii a 20 de ani de la desființarea lagărelor hitleriste, a apărut volumul *Quand les alliés ouvrirent les portes de Olga Wormser*, în care este descrisă viața de coșmar din lagărele

Auschwitz, Buchenwald și Mauthausen în ultimele două luni de existență a acestora (ed. Laffont — Paris).
● În colecția „Libertés” va apărea volumul *La vérité en marche*, reunind texte ale lui Zola despre „Afacerea Dreyfus”. Editura Pouvert — care scoate colecția „Libertés” — a descoperit întâmplător la un anticar un exemplar foarte vechi al acestei cărți considerată dispărută.
● În Editura „Muzika” din Moscova e în curs de apariție monografia *George Enescu* închinată marelui muzician român. Lucrarea

apartine muzicologului sovietic Boris Kotlearov.
● Filozofului german Karl Jasper i s-a decernat recent „Premiul internațional al păcii” pentru lucrarea sa *Bomba atomică și viitorul omului*.
CARTEA

DUMINICĂ, 2 MAI. Transmisiune de la stadionul „23 August” a meciului de fotbal dintre reprezentativele R. P. Române și Turciei. În pauze, program muzical distractiv cu actrița Flavia Buref, prestidigitatorul Ovidiu René și formația orchestrală Va-

Tamara Siomina în „Cintăreața sclavă”.

lențiu Grigorescu ● Mult așteptatele „Varietăți” cu : Gică Petrescu, Mircea Crișan, Toma Caragiu, Rodica Tapalagă, Ludovic Spiess, Roxana Matei, cântăreața engleză Patricia Mills, Sergiu Malagamba (în chip de dirijor) și alții (20.00).
LUNI, 3 MAI. Transmisiunea primei părți a spectacolului de gală a Festivalului studenților din București (20.00) ● Filmul „Cintăreața sclavă” — comedie muzicală sovietică (21.00).
MARTI, 4 MAI. „Dracul uitat” de Jan Drda, în interpretarea colectivului Teatrului Barbu Delavrancea. Nume prestigios al lite-

raturii cehe contemporane, Jan Drda se războiește aici cu superstițiile. Armele lui sînt verva comică și ironia (20.00).
JOI, 6 MAI. Program Enescu : evocarea marelui nostru muzician cu prilejul împlinirii a 10 ani de la moartea sa (20.00) și transmisiunea concertului orchestrei Radioteleviziunii dirijate de Iosif Conta (vezi și rubrica „Muzică”).
VINERI, 7 MAI. A treia emisiune consacrată muzeului Louvre va cuprinde prezentarea operelor artei universale din secolul al XIX-lea pînă în zilele noastre (21.45) ● O nouă emisiune : in-

tilnire cu actori. Primul adus în „luminile” micului ecran — artistul popularului Costache Antoniu (22.00).
SÎMBĂTĂ, 8 MAI. Locuri și clipe de neuitat. Un film documentar realizat de Studioul de televiziune pe melegurile unde cu 20 de ani în urmă s-au purtat lupte crâncene împotriva trupelor hitleriste (19.55) ● „Perla și stridia” de William Saroyan. O nouă premieră a teatrului în studio, una din cele mai valoroase lucrări scurte ale marelui scriitor american. În distribuție : Mihai Fotino, Mircea Albulescu, Sandu Sticlaru, Marin Moraru etc. (20.15).

TELEVIZIUNE

8 FEMEI de Robert Thomas. Deși cu opt femei, noul spectacol al Teatrului C. Nottara a trecut în... tăcere. Sînt poate anumite motive pentru care premiera a avut loc în turneu. Mai multă exigență (cu care de fapt ne-a obișnuit acest teatru) n-ar fi stricat. Să le amintim totuși pe cele opt interprete : Migri Avram, Doina Ionescu, Pușa Scărlătescu, Victoria Dobre, Athena Marcopol, Angela Chiuaru, Tamara Vasilache și Sanda Băncilă.
DEMETRIUS. Debut în dramaturgie : Deak Tamas din Cluj și premieră pe țară — piesa sa

„Demetrius” la Teatrul maghiar din Cluj. Pornind de la simbolul creat de Schiller, Tamas vine pevenitu cu curaj și atitudine față de evenimente, situîndu-și acțiunea piesei între anii 1933-1945 în Germania hitleristă. Interesantă, dar stufoasă și prea „demonstrativă”, piesa se bucură de aportul talentului regizor Harag György și de cel al artistului emerit Senkalszki Endre.
PĂDUREA FĂRĂ COPACI de Valentin Munteanu. Încă un debut în dramaturgie. (Bravo provincia ! Ce faci Bucureștiiule ?) O notabilă piesă de dezbatere psihologică în-

tre oamenii din lumea industriei forestiere. Regia : Marius Popescu (Teatrul de stat din Baia Mare).
MITICĂ POPESCU de Camil Petrescu. Slabă, foarte slabă — în general privită — activitatea din această stagiune a teatrului cel mai apropiat de București. La

Ploiești, „Mitică Popescu” noua premieră este pusă în scenă de Gigi Ionescu. Protagonist : George Bănică. În distribuție : Margareta Pogonat, Eugenia Balaure, Candida Stoica, Zephi Alșec. Spectacol cumînțel !
ȘI UN SHAKESPEARE. Eveniment... la Birlad. Primul Shakespeare în istoria acestui teatru. Încercare îndrăzneată cu riscuri inevitabile. Regizorul Cristian Nacu a înscenat „Doi tineri din Verona”, într-un spectacol util și actorilor (pentru „școala” marelui teatru), în decorul și costumele lui Mircea Marosin.

„CYMBELINE”. La capitolul Shakespeare e de amintit spectacolul „Cymbeline” de la Sibiu. Rodnică activitate creatoare dusă în provincie de regiizorul Yanis Veakis. Bun colectiv actoricesc.
LABICHE. „Domnul Vodevil”, academicianul farseur (la propriu) este jucat (după zeci de ani) din nou în țara noastră. „Caniota” se reprezintă la Pitești într-un spectacol inegal ca valori comice, iar „Pălăria florentină” la Sibiu, într-o reprezentație spumoasă semnată de regiizorul Dan Alexandrescu.

TEATRU

CRONICA UNUI BUFON, în premieră de gală (cu prilejul aniversării a douăzeci de ani de la eliberarea Cehoslovaciei). Regizorul ceh Karel Zeman ne oferă o spirituală parodie a războiului de 30 de ani, folosind — ca în *Invenție diabolică* și *Baronul Münchhausen* — mijloacele de expre-

sie folosite de tehnica cinematografică. O vom întîlni în acest film pe Emilia Vasaryova, protagonistă din *Cind vine pisica*. Printre distincțiile numeroase ale filmului : marelui premiu „Golden Gate Awards” pentru „cel mai bun film” și „cea mai bună regie” la Festivalul de la San Francisco, 1965.
CASA RICORDI, coproducție italo-franceză, realizată de un maestru al montajilor fastuoase, Carmine Gallone (Cartagina în flăcări (I !), Cio-Cio-San, Tosca), prima editură muzicală a Italiei.

O distribuție de zile mari : Danielle Delorme, Roland Alexandre, Micheline Presle, Andrea Checchi, Marcello Mastroianni, Paolo Stoppa, Maurice Ronet, Nadia Gray, Gabriele Ferzetti și alte multe nume.
COPII ÎNDRĂZNEȚI, producție a studiourilor din R. P. Chineză. Un film cu subiect de actualitate despre tînașă generație, realizat în culori frumoase.
Recomandări din filmele săptămîinii : ANIMALELE (pentru poezia excelentului documentar al lui Frederic Rossif) ; VIETI USCATE (pentru realismul prezen-

Micheline Presle

tării pe ecran a Braziliei de azi) ; JOE LIMONADA (pentru parodia de calitate la adresa poncifurilor westernului) ; UCIGAȘII DE FEMEII (pentru ironia și subtilitățile satirei) ; PARISUL VESEL (pentru farmecul poetic al desenelor animate de americanul Abe Levittow).
Cîțiva actori pe care-i putem vedea în aceste zile pe ecranele noastre : Marcello Mastroianni și Annie Girardot (Tovarășii), Renato Salvatori (rol comic, în *Soții în oraș*), Alec Guinness și Peter Sellers (Ucigașii de femei), Gerard Barry (Scaramouche)...

CINEMA

● Ascultați La plume cîntată de Gigi Marga pe discul EDC-540.
● Pe același disc putem auzi și succesul *Ciao, Ciao baby* („Ciao, ciao mon amour”, pe care-l cunoașteți de la radio). Totuși parcă e altceva... adică mai lipsit de nerv.
● Un compozitor (George Grigoriu) și o orchestră (R. Oschanitzky) realizează o întîlnire excelentă pentru a ne da : Să cînte tîneretea, un rock-marș. Ritm, amplexare, antisurmenant... și plin de tînerțe (EDC-538).

● De multe ori o instrumentație originală salvează un cîntec. Mai ales cînd e vorba de orchestra „Electrecord” dirijată de Alexandru Imre. *Balul florilor* (mambo, cu versuri „așa și așa”, melodie tot așa) rezistă și există ! (EDC-536).
● În schimb, tot pe discul de mai sus, kilograme de ritm, o chitară îndrăcită, un grup ritmic rar întîlnit, în cîntecul lui Kirulescu (un twist) : Azi e marți. Se poate asculta toată săptămîina !

PLASTICĂ

● La Muzeul de artă populară : o expoziție care trebuie privită ca o lecție de gust și stil — arta populară în interiorul locuinței.
● La Muzeul de artă al R. P. Române : o expoziție de tapiserie franceză veche, sugerînd aceeași temă cotidiană — arta noastră cea de toate zilele.

● Sala din Calea Victoriei : în expoziția de debut a pictorului Virgil Preda se vede limpede și agreabil voința sa de lirism exprimat geometric. Dar trucerile de compoziție și pastă împrumutate de la diverși pictori moderni nu ajută comunicării emoționale, ci o pun sub semnul afectării.

DISCURI

Notă. Redacția nu-și asumă răspunderea pentru eventuale modificări de ultim moment în programarea spectacolelor.

cadran INTERNATIONAL

ABEL, MACDONALD ȘI OȚELARI

Zorile lui 1 Mai 1965 ar putea să aducă din nou întineric în cuptoarele oțelărilor din Statele Unite. Ziarele americane arată că împletirea unor factori diferiți face inevitabilă o confruntare de mari proporții între muncitorii oțelari și marile trusturi ale oțelului, deși există încă diferite mijloace pentru a o amina temporar. Asemenea greve au mai avut loc în perioada postbelică: 26 zile în 1946, 48 zile în 1949, 59 zile în 1952, 36 zile în 1956 și 116 zile în 1959. De atunci se părea că bossul conducerii de dreapta a sindicatului oțelărilor, Macdonald, găsisse o formulă de „conlucrare” cu patronatul care nu va mai da timp îndelungat posibilitate muncitorilor oțelari să recurgă la arme de luptă mai eficace pentru îmbunătățirea condițiilor lor. În cadrul acestei „conlucrări” s-a ajuns pînă acolo încît, atunci, cînd domnia lui Macdonald a început să fie amenințată de perspectiva alegerii unui rival al său, Abel, care s-a ridicat promițînd rezolvarea tuturor nemulțumirilor acumulate de membrii sindicatului, organele de presă ale marilor finanțe au început să desfășoare o campanie în favoarea menținerii lui Macdonald. Evident, cititorii acestor organe de presă nefiind membri ai sindicatului muncitorilor oțelari, asemenea articole nu aveau șanse să influențeze rezultatul votului. Totuși, ele nu au rămas fără ecou. Articolele au fost retipărite și difuzate de Abel în campania sa electorală arătînd muncitorilor oțelari al cui candidat este Macdonald. Ceea ce i-a adus lui Abel un spor de sprijin.

După votul care a avut loc la 9 februarie, conducerea sindicatului este încă pusă sub semnul întrebării. Oficial s-a anunțat că Macdonald a cîștigat cu o mică diferență. Dar Abel a contestat într-un mod atât de convingător aceste rezultate, afirmînd că lui îi revine victoria, încît s-a hotărît revizuirea acestora. Tocmai ca urmare a situației create, Abel a fost inclus în calitate de copreședinte al delegației muncitorilor la discuțiile cu reprezentanții patronatului. Trusturile oțelului, continuînd să aplice programul „creșterii selective” a prețurilor la produsele lor, au avertizat în același timp delegația sindicatului că se pronunță pentru o politică restrictivă a salariilor. Într-un ultim efort de a cîștiga postul de conducere, Macdonald și Abel s-au trezit angajați într-o acțiune de supralicitare față de muncitori, ceea ce exclude orice concesi față de înăsprirea po-

ziției patronatului. Astfel s-a așezat la impasul negocierilor.

Faptul că în conducerea sindicatului oțelărilor se desfășoară o luptă pentru putere aduce un element nou în aceste tratative. Dar nu se poate să nu se sublinieze că situația aceasta are implicații mai profunde. În fond, ea reflectă compromiterea metodelor lui Macdonald, a practicilor conducerii de dreapta și creșterea presiunii membrilor de rînd ai sindicatului pentru o atitudine mai militantă.

În focul acțiunilor greviste, lupta dintre Abel și Macdonald poate să treacă pe planul doi în fața luptei dintre cei ce făuresc oțelul cu sudoarea frunții lor și cei ce îi transformă strălucirea și țaria într-un izvor de huzur.

N. LUPU

DINCOLO DE BISSAU...

De pe o navă militară de transport a fost debarcat în portul Bissau un nou contingent de militari portughezi. Ministerul Informațiilor de la Lisabona pretinde că în Guinea „portugheză” se află 20.000 de soldați. Ziariștii africani, bazîndu-se pe informații de la fața locului, arată că cifra acestora depășește 40.000. Pentru ce o asemenea concentrare de trupe?

Oricît este de severă cenzura colonialistă, ziarele portugheze inserează tot mai des știri privind ciocnirile armate care au loc în Guinea „portugheză” și insulele Capului Verde. De la declanșarea ei, în ianuarie 1963, lupta pentru Independența Guineei „portugheze” (teritoriul de 36.000 kmp, situat între Senegal și Republica Guinea) se extinde neîncetat, forțele patriotice controlînd în prezent 40 la sută din teritoriul național. „Pe acest teritoriu — scrie

săptămînalul *Revolution Africaine* — PAIGC (Partidul african al independenței Guineei și Capului Verde — n.n.) organizează producția, veghează la educația politică a maselor, școlarizează copiii, luptă împotriva analfabetismului, în timp ce armata de eliberare continuă lupta în regiunile aflate încă sub ocupație, iar grupuri de partizani hărțuiesc trupele coloniale”.

Majoritatea trupelor portugheze sînt concentrate în jurul capitalei — Bissau. Dar ele sînt ca și imobilizate în cantonamentele lor, întrucît în junglă și în mlaștini, acolo unde tancurile și mașinile blindate nu pot pătrunde, inițiativa aparține partizanilor. Tocmai de aceea se apelează tot mai des la ajutorul aviației; mitraliera satelor și bombardamentele cu napalm sînt acțiunile favorite ale colonialiștilor.

După cum relatează *Revolution Africaine*, cu prilejul ultimei călătorii făcute la Alger, în luna martie, secretarul general al PAIGC, Amilcar Cabral, a vorbit, într-o conferință de presă, despre un aspect mai puțin cunoscut al situației din această țară. Într-o încercare de a se menține pe poziții — a spus el — colonialiștii au proiectat să slăbească mișcarea de eliberare, provocînd disensiuni între guineezi și populația insulelor Capului Verde, teritoriu cu o suprafață de 5.000 kmp, folosit ca bază maritimă pentru navele militare portugheze. Rezultatul a fost de-a dreptul decepționant pentru colonialiști. Locuitorii acestor mici insule pierdute în Atlantic au hotărît să urmeze exemplul compatrioților lor de pe continent. Mulți dintre ei au venit în Guinea pentru a se alătura armatei de eliberare „Aceasta — a declarat Cabral — a fost una dintre cele mai severe înfrîngerii suferite de Portugalia în intenția de a-și menține dominația prin intermediul diviziunii”

I. RETEGAN

UN ORIGINAL SEMNAL DE ALARMĂ

Într-una din zilele acestei primăveri Franța a fost teatrul unor demonstrații neobișnuite. În fața cinematografulor publicului forma cozi nesfîrșite, așteptîndu-și rîndul pentru a-și ocupa locul în sală. În acea zi cinematografia franceză hotărîse prin organizațiile ei sindicale și profesionale să-și pună cele cinci milioane de fotolii în mod gratuit la dispoziția spectatorilor. Nu era vorba, firește, de un gest filantropic, ci de o acțiune demonstrativă de protest împotriva fiscalității excesive care amenință să asfixieze industria de filme și spectacolul cinematografic.

Ministerul de Finanțe contabiliza cu acest prilej o pierdere de circa o sută de milioane franci vechi. E un bilanț ce l-ar putea determina să-și revizuiască — poate — opiniile potrivit cărora menținerea unei producții cinematografice naționale ar reprezenta în actuala conjunctură economică „un lux inutil”.

O serie de factori obiectivi sînt răspunzători de criza în care se zbate cinematografia franceză: datorită concurenței celorlalte forme de recreare (televiziune, cam-

ping, automobilism) frecvența spectatorilor a scăzut în mod catastrofal (de la 412 milioane în 1957, la 290 milioane în 1963). Pe de altă parte, prețul de cost al producției e în continuă creștere, ca și povara taxelor fiscale (25% din prețul unui bilet!). Accentuînd riscurile dezechilibrului financiar, această situație împinge producția de filme spre soluțiile comode ale conformismului și plătitudinii sau pe calea coproducțiilor lipsite de caracter național.

Îngrijorarea pentru viitorul profesiei lor i-a determinat pe oamenii filmului să treacă la acțiune. Ei beneficiază și de experiența unei campanii asemănătoare, în cununată de succes în urmă cu 16 ani, cînd unitatea de acțiune a tuturor membrilor profesiei a salvat ecranul francez de colonizarea americană. Ca și atunci, numele cele mai prestigioase ale filmului francez angajate în această luptă apelează la sprijinul opiniei publice. În ziua originală „greve a cinematografiilor”, a avut loc la cinematograful parizian „Napoléon” o conferință de presă cu participarea unor reprezentanți ai tuturor organizațiilor sindicale și profesionale și din al căreia prezidiu au făcut parte cinești de vază ca René Clair și Yves Ciampi. Acesta din urmă definea dilema în fața căreia se află filmul francez în următorii termeni: „Sau vom obține cu sprijinul opiniei publice degrevarea fiscală — și această soluție îi va permite cinematografiilor să mențină și să dezvolte calitatea producției sale — sau ea va cunoaște o decadentă iremediabilă printr-o producție descrescîndă și degenerată, o difuzare rutinieră și o dispariție finală în decrepitudine și mediocritate”.

Cinematografia, au subliniat vorbitorii, spre deosebire de celelalte arte, este condiționată de o bază tehnico-financiară. De aceea ea are nevoie pentru a supraviețui de o politică economică judicioasă, menită să apere filmul francez de concurența străină. „Fiind o artă, cinematografia nu poate fi supusă exclusiv legilor rentabilității — scria ziaristul francez F. Maurin în «L'Humanité Dimanche». Revindicarea unui sprijin financiar mai larg în favoarea filmelor de origine și stil pur național, stabilirea unei adevărate politici de ajutor public pentru cultura cinematografică de mase i-ar favoriza dezvoltarea și calitatea”.

Oamenii filmului din Franța stăruie în favoarea unei cinematografii naționale independente, în sînul căreia creatorii să disună de mijloacele financiare și de libertatea de a elabora o operă curajoasă și personală, singura în măsură să apere pe plan internațional renumele culturii franceze.

Ana ROMAN

CĂRȚI ROMÂNEȘTI PE MERIDIANELE LUMII

Cu ani în urmă, sînt de atunci trei decenii, brazilienii făceau cunoștință cu o excelentă prelucrare în proză a „Meșterului Manole” efectuată direct după originalul în limba română de către publicistul Nelson Vainer. „Meșterul Manole” a constituit punctul de plecare al „Antologiei prozei românești” („Antologia do conto romano”) editată anul trecut de editura Civilizacao Brasileira din Rio de Janeiro.

În ultima vreme numărul lucrărilor românești tipărite pe continentul latino-american s-a îmbogățit cu noi apariții, dintre care menționăm pe cele mai recente: „A logica dialectica” (Logica dialectică) de acad. Athanase Joja și „Antologia poeziei românești” („Antologia da poesia romana”) alcătuită de același Nelson Vainer care semnează și traducerea. Apărută în excelente condiții grafice la Rio de Janeiro, lucrarea lui Vainer transpune în limba portugheză cele mai frumoase „bălădas e cantos populares” românești.

I. CORIBAN

ZAHARIA STANCU

O JOGO DA MORTE

Și cititorilor din o altă regiune a lumii — Orientul Apropiat și Mijlociu — li s-au oferit în ultimul timp câteva interesante opere românești. Menționăm dintre acestea: „Ion” de Liviu Rebreanu, la Teheran, în traducerea lui Muhsin Ciauidan; „Reteta fericii” de Aurel Baranga, la Cairo; „Trei generații” de Lucia Demetrius și vol. I din piesele de teatru ale lui I.L. Caragiale, la Damasc.

O valoroasă traducere a „Jocului cu moartea” de Zaharia Stancu a apărut în luna martie la Lisabona. „O joga da morte” a fost editată la „Estudios cor — Lisboa” sub îngrijirea lui Fernanda Pinto Rodrigues.

N. NICOARĂ

UN SUPER-CARBURANT?

Cine ar crede în zilele noastre că petrolul și derivatele lui — puternice surse de energie — ar mai putea fi detronate de către cărbune? Și totuși, în plină glorie a petrolului, cîțiva cercetători de la CERCHAR (Centre d'études et recherches des charbonnages de France) a făcut o importantă descoperire: *carbojetul*, un combustibil lichid extras din gudronul de ulei. Despre carbojet se vorbește încă timid, cu discreție, și întrebară capitală care se pune este aceea dacă el va fi capabil să-și găsească cîrînd un loc în seria combustibililor. Calculele economice arată, cel puțin decamată, că nu. Cu toate că are înalte calități — mare putere calorică, stabilitate termică, viscozitate redusă (care permite un pompaž ușor la temperaturi între -40° și -50° C, dominante la mari înălțimi), luminiozitate slabă a flămei în interiorul reactorului etc. — totuși el încă nu poate concura kerosenul sau alți combustibili, derivați ai petrolului, utilizați de avioanele cu reacție, mai ales datorită faptului că fabricarea lui industrială revine la un preț de cost foarte ridicat. Idealul ar fi ca lichefierea cărbunelui să aibă loc acolo, în străfundurile minei, dar acesta este doar un vis al cercetătorilor.

Ar însemna însă fabricarea pe scară industrială a carbojetului o transformare profundă în domeniul energiei? Profesorul Letort, care dirijează cercetările, e optimist: „...Se pare că, după cele mai recente estimări, rezervele de cărbuni ale planetei sînt de zece ori mai importante decît cele de petrol sau gaze naturale. Imaginați-vă că aceste rezerve se vor epuiza. Ce-ar rămîne? Energia nucleară. Dar energia nucleară depinde de uraniu, a cărui cantitate este limitată, și pe de altă parte are nevoie de cărbune ca încetitor al particulelor de neutroni în pila atomică. Energia atomică are deci nevoie de cărbune!... Această realizare (carbojetul) prezintă un interes esențial; ea demonstrează o dată în plus că aurul brun nu este o sursă de energie demodată”.

După cît se pare, carbojetul a reliefat, încă o dată, lupta surdă care se duce pe piața mondială între petrol și cărbune. Este însă greu de presupus, așa cum s-a arătat mai sus, că această esență de ulei scumpă va reuși să dărîme în viitorul apropiat calculele economice și să se impună pe piața combustibililor.

CIND VIAȚA PREMIAZĂ UN FILM...

Unul din filmele remarcate în cadrul festivalului cinematografic cu teme etnografice, care a avut loc în acest an la Florența, a fost *Italienii* („Die Italiener”), realizat de Alexander J. Seiler. Prezentat cu titlul „Siamo italiani” (Sintem italieni), era firesc ca filmul să atragă atenția publicului din capitala toscană și a presei italiene. Reacția a fost felurită. Jnii l-au calificat pe Seiler drept „comunist”, ceea ce a contribuit în bună măsură la îndepărtarea anselor de premiere a filmului; alții au apreciat obiectivitatea regizorului-producător în a surprinde pe peliculă o problemă de mare actualitate socială atât în Italia cât și în Elveția. Este vorba de muncitorii italieni emigrați în Elveția. Filmul este alcătuit din imagini impresionante ale tratului de care-l duc acești exploatați: vizite medicale îndelungate, obitoare și penibile, la trecerea frontierei; incertitudinile și greutățile unei existențe de toleranță; accesul limitat doar la muncile grele și la cele marginale (oameni de serviciu etc.).

Neapucând nici un control asupra valului de emigrație produs

în ultimii șase ani, autoritățile elvețiene și italiene au favorizat angajarea muncitorilor italieni în întreprinderile din Elveția. Dar iată că, de curând, a început să se vorbească în Elveția despre o „suprapopulație străină”. O serie de măsuri au fost luate pentru a reduce cu 5 la sută numărul de muncitori italieni, angajați ai firmelor elvețiene. De cele mai multe ori, aceste măsuri au urmări foarte grave. Concedierile de personal italian sînt aplicate cu predilecție acelor salariați care activează în organizațiile sindicale sau care au mulți copii, în scopul, evident, de a izola masa muncitorilor italieni de militanții sindicali și de a micșora suma alocațiilor familiale prevăzute de lege. Revista *Tempo* a publicat nu demult un reportaj dintr-o gară de la frontiera italo-elvețiană, înfățișînd scene dramatice provocate de trierea la care procedau funcționarii elvețieni; ei anulau cu o ștampilă în formă de X pașapoartele emigranților italieni care nu erau „destul de bine îmbrăcați”.

În Comisia pentru afaceri externe a Camerei italiene au fost recent citate cazuri în care poliția elvețiană a arestat muncitorii italieni care ieșeau de la cinema sau călătoreau cu ultima cursă de tramvai, deoarece aceștia nu erau în regulă cu noile norme intrate în vigoare cu patruzeci și opt de ore în urmă. A fost de asemenea evocată insuficiența serviciilor de asistență pentru muncitorii italieni angajați în Elveția. Deputații au cerut guvernului italian să preschimbe gratuit pașapoartele mun-

citorilor italieni ștampilate cu faimoasele semne X, rezervîndu-și dreptul de a interpela pe președintele Camerei și pe ministrul de externe în legătură cu posibilitatea de a se trimite o delegație parlamentară la Berna.

Relatînd lucrările celui de-al XXI-lea Congres al celor 107 „Colonii libere italiene” din Elveția, ziarul *Volx Ouvrière*, care apare la Geneva, scria: „Faptul că două agenții de presă (Agenția telegrafică elvețiană și U.P.I.), 14 ziare elvețiene și italiene (printre care *Neue Zürcher Zeitung*), radioul și televiziunea elvețiană au ținut să urmărească dezbaterile, este semnificativ pentru importanța care se acordă, în toate cercurile din Elveția, pozițiilor luate de reprezentanții acestei mase de muncitori care, deși au participat direct la dezvoltarea economiei țării noastre de la sfîrșitul războiului încoace, sînt victimele măsurilor luate la Berna împotriva a ceea ce se numește «suprapopulație străină»”.

Congresul a criticat metodele folosite pentru „comprimarea” mîinii de lucru străine, în timp ce diverși emisari ai industriilor elvețiene continuă să întreprindă călătorii pentru a recruta „mînă de lucru tină și fără pretenții” din nordul Italiei.

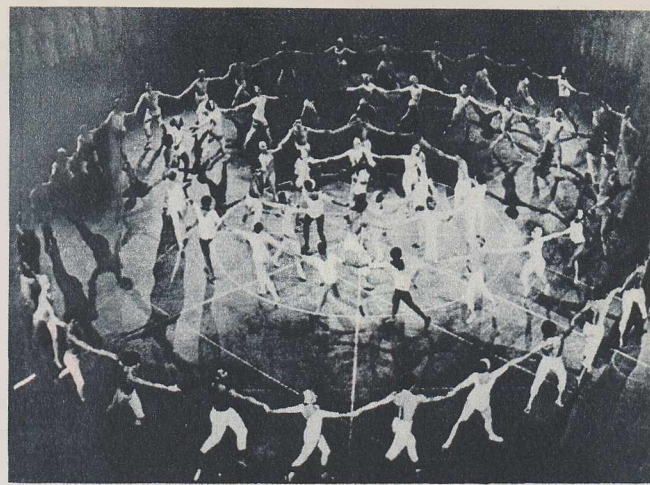
Discuțiile din parlamentul italian și lucrările Congresului celor 107 au avut loc după prezentarea filmului *Italienii* la Florența, conferînd acestui meritos documentar dimensiunile unor noi confirmări ale realităților pe care le prezintă. Alexander J. Seiler a obținut, astfel, din partea vieții înseși, „certificatul de calificare” pe care juriul festivalului nu i-l-a dat.

Gabriela DOLGU

„CU COR ȘI DANS”

„Oda bucuriei”, concert dansant realizat pe muzica celei de-a IX-a simfonii beethoveniene, se numără printre creațiile recente ale coregrafului de origine franceză Maurice Béjart.

„Problema fraternității între toți oamenii, între toate rasele m-a pasionat dintotdeauna — a declarat Béjart... Și ascultînd într-o zi

Scenă din „Oda bucuriei”.

Simfonia a IX-a, am simțit că Beethoven a tratat tema aceasta, în toată amploarea ei, într-un fel de suflu cosmic care depășește orice fel de anecdotică particulară a unei anumite rase, a unei anumite țări, îmbrățișînd întreaga umanitate”.

Ideea de a îmbogăți Simfonia a IX-a cu dans nu-i aparține lui Béjart. Cercetătorii ai operei lui Beethoven afirmă că genialul compozitor avusese intenția să facă din ultima sa simfonie, sau cel puțin din partea a patra a acesteia, un mare spectacol însoțit de dans, menționînd chiar pe partitură „Mit Chor und Tanz”.

Încercînd să transpună în fapt intenția lui Beethoven, Maurice Béjart a realizat un spectacol de mare anvergură, combativ, cu un puternic conținut antirasist.

„Oda bucuriei” a fost prezentată la Bruxelles, fără decoruri, interpretată de o formație orchestrală compusă din o sută de persoane și de o sută zece coriști — sub conducerea muzicală a lui Guy Barlier — precum și de nouăzeci de dansatori, printre care — pentru a sublinia ideea care a stat la baza acestei creații — reprezentanți ai 23 de popoare: japonezi, jamaicani, americani, congolezi, spanioli, haitieni, brazilieni etc. Culoarea maouurilor și a turbanelor dansatorilor se schimbă la fiecare parte a simfoniei, trecînd succesiv de la brun la roșu, alb și galben, în intenția de a sim-

boliza atât cele patru rase cît și de a reda totodată ceva din conținutul mișcărilor simfoniei — lupta împotriva destinului, voința de a-i rezista, bucuria dragostei și a fraternității între oameni.

...La începutul carierei sale Maurice Béjart a reușit să realizeze ca balerin și maestru de balet. Nemuțumit de caracterul dulceag al muzicii romantice, de tradiționalismul rigid al baletului clasic, el caută altceva. Formează o trupă pe care o denumește semnificativ „Baletul secolului XX”; caută să inventeze un nou limbaj coregrafic. Creațiile sale, printre care „Poveștile lui Hoffman” de Offenbach, „Dama țigănească” de Faust de Berlioz, „Bolero” de Ravel, „Sărbătoarea primăverii” de Stravinsky, „Păsările” după Aristofan, pe muzică de Manos Hadjidakis ș.a., s-au făcut remarcate prin fantezie, originalitate și un cert spirit inovator care nu exclude însă o bună doză de extravaganță, o tendință de a șoca. De aici acuzațiile de sacrilegiu care i se aduc adesea, zgomotul care se face în jurul spectacolelor prezentate de el, controversele, de multe ori aprinse, ce se nasc pe marginea lor.

„Oda bucuriei” a cunoscut un răsunător succes atât în rîndul publicului cît și al criticii, fiind una dintre cele mai unanim apreciate realizări ale lui Béjart.

D. ȘTEFAN

o imagine din filmul lui Alexander Seiler; muncitorii italieni, după vizita medicală făcută la frontiera elvețiană, așteaptă cu încordare rezultatul; primit sau respins!

Un punct de hartă:

SPITZBERGEN

O imensitate de gheață, un ustiu alb și rece. Afiț se știa un veacuri în urmă despre extremitatea nordică a Europei, despre teritoriile aflate dincolo de Peninsula Scandinavă. Dar oamenii emerani — începînd cu vechii ormanzi, care în secolul al III-lea au fost cei dintîi ce au nfruntat ghețurile polare — s-au vîntat tot mai departe printre anchize. Mai întîi a fost descoperită Islanda. Apoi Groenlanda. Și mai tîrziu arhipelagul Spitzbergen (sau, în norvegiană, valbard) — câteva sute de insule și insulițe (în total 2.000 kmp) situate dincolo de ercul polar, în largul Oceanului Înghețat de Nord. Datorită poziției sale geografice arhipelagul acesta a jucat la rîndul său un rol însemnat în explorarea bazinului arctic, conținînd punctul de plecare a numeroase expediții nord-polare. De aici a pornit, de pildă, în 1925, celebrul explorator Roald Amundsen în primul său zbor transarctic.

Dar dacă în trecut au fost destul de numeroși cei care au trebuit să plătească cu viața curajul de a fi înfruntat furtunile și ghețarii în regiunea insulelor Spitzbergen, azi o călătorie la Svalbard a devenit un lucru relativ obișnuit. Distanța dintre continent și arhipelag poate fi străbătută cu avionul în două ore. Totuși turismul nu se practică aici decît limitat și numai în scurta perioadă de vară, cînd peisajul polar specific își dezvăluie cu mai puțină zgîrcenie frumusețea... Este cel mai nordic punct turistic de pe glob.

Populația arhipelagului Spitzbergen variază după anotimp. Vara, numărul locuitorilor se ridică la aproximativ 5.000 de persoane, pe cînd iarna scade. Aceasta, ca o consecință a frigului și a lungii nopți polare ce durează 112 zile.

O ramură nordică a curentului Spitzbergen îndulcește puțin clima, permițînd ca, pe lîngă flora arctică, în fiordurile mai adăpostite să se dezvolte o vegetație de

tundră. Fauna arhipelagului nu este prea variată, fiind în schimb foarte abundentă. Existența unor animale cu blănuri sau piei prețioase, ca vulpea polară, ursul alb, foca, morsa, face din vînat o ocupație foarte rentabilă. Pescuitul în apele arhipelagului este de asemenea extrem de activ. În secolele XVII-XVIII aici se găsea cel mai important punct al vînatului de balene. Azi se pescuiesc circa 1.000.000 tone pește. Un loc important în această privință revine ganidelor, din ficatul cărora se extrage untura de pește.

Principalele așezări permanente se află în fiorduri — singurele locuri mai adăpostite de furtunile violente, care bîntuie pe aci. Dintre acestea, cel mai populat este Isfjord — fiordul de gheață — unde se află localitățile Barentsburg, Grumant Longyearbyen — principala așezare și reședința administrativă a arhipelagului — și Hiorthamn, toate trei locuite de norvegieni.

Cercetarea unor cronici islandeze a confirmat supoziția că denumirea de Svalbard (țărîmul rece) a fost dată insulelor încă de la sfîrșitul secolului XII (1194). Svalbardul „redescoperit” în 1599 de olandezi capătă numele de Spitzbergen (piscuri ascuțite). În așa-zisa redescoperire a Svalbardului, olandezilor le-au urmat rușii și apoi englezii.

Poziția strategică, resursele naturale au determinat cu timpul nevoia reglementării statutului internațional al arhipelagului. După mai bine de cincîzeci de ani de revendicări și tratative diplomatice,

la Paris a fost semnat în 1920 un acord prin care s-a atribuit Norvegiei suveranitatea asupra arhipelagului Svalbard. Semnificativ este însă faptul că din cele zece articole ale tratatului numai unul se ocupa de drepturile Norvegiei asupra arhipelagului, pe cînd celelalte nouă precizau obligațiile asumate de aceasta față de ceilalți semnatarii. Unul din articole, spre exemplu, interzicea statului norvegian orice limitare

a intereselor străine în ceea ce privește exploatarea miniere, activitatea industrială, comercială sau maritimă.

Acest tratat pune azi serioase probleme Norvegiei, cu atît mai mult cu cît cunoașterea mai aprofundată a arhipelagului a dus la descoperirea unor zăcăminte de cărbune și, în ultima vreme, pare-se, și de petrol.

Prof. N. DJAMO

Peisaj specific arhipelagului Spitzbergen.

UP SOM

UZINELE DE PRODUSE SODICE

Ocna Mureș, str. Războieni nr. 1.
Adresa teleg. „SODA” OCNA MU-
REȘ — telefon nr. 108, 109. Telex. —
Cont la B.R.P.R. Ocna Mureș nr.
028002. Ore de birou 6—14

PRODUC :

Sodă calcinată ușoară	99—100 %	Na_2CO_3
Sodă calcinată densă (grea)	99—100 %	Na_2CO_3
Sodă caustică solidă	96—98 %	NaOH
Sodă caustică lichidă	40 %	NaOH
Bicarbonat de sodiu alimentar	99,5 %	NaHCO_3
Bicarbonat de sodiu farmaceutic	99,5 %	NaHCO_3
Silicat de sodiu solid, modul 1/2 și 1/3		
Silicat de sodiu lichid concentrația 38/40° Bé și 58/60° Bé		
Ionosil (silicapel)	2—7 mm	
Sodil tehnic		
Carbonat bazic de magneziu și oxid de magneziu tehnic		
Carbonat bazic de magneziu farmaceutic și oxid de magneziu farmaceutic		
Clorură de calciu hidratată		
Clorură de calciu cristalizată		

Produse pentru consumul populației :
sodă calcinată în cutii de 0,600 kg, sodă caustică în cutii de 1 kg, bicarbonat de sodiu alimentar în cutii de 0,250 kg și 0,500 kg, sodil în cutii de 0,250 kg.

